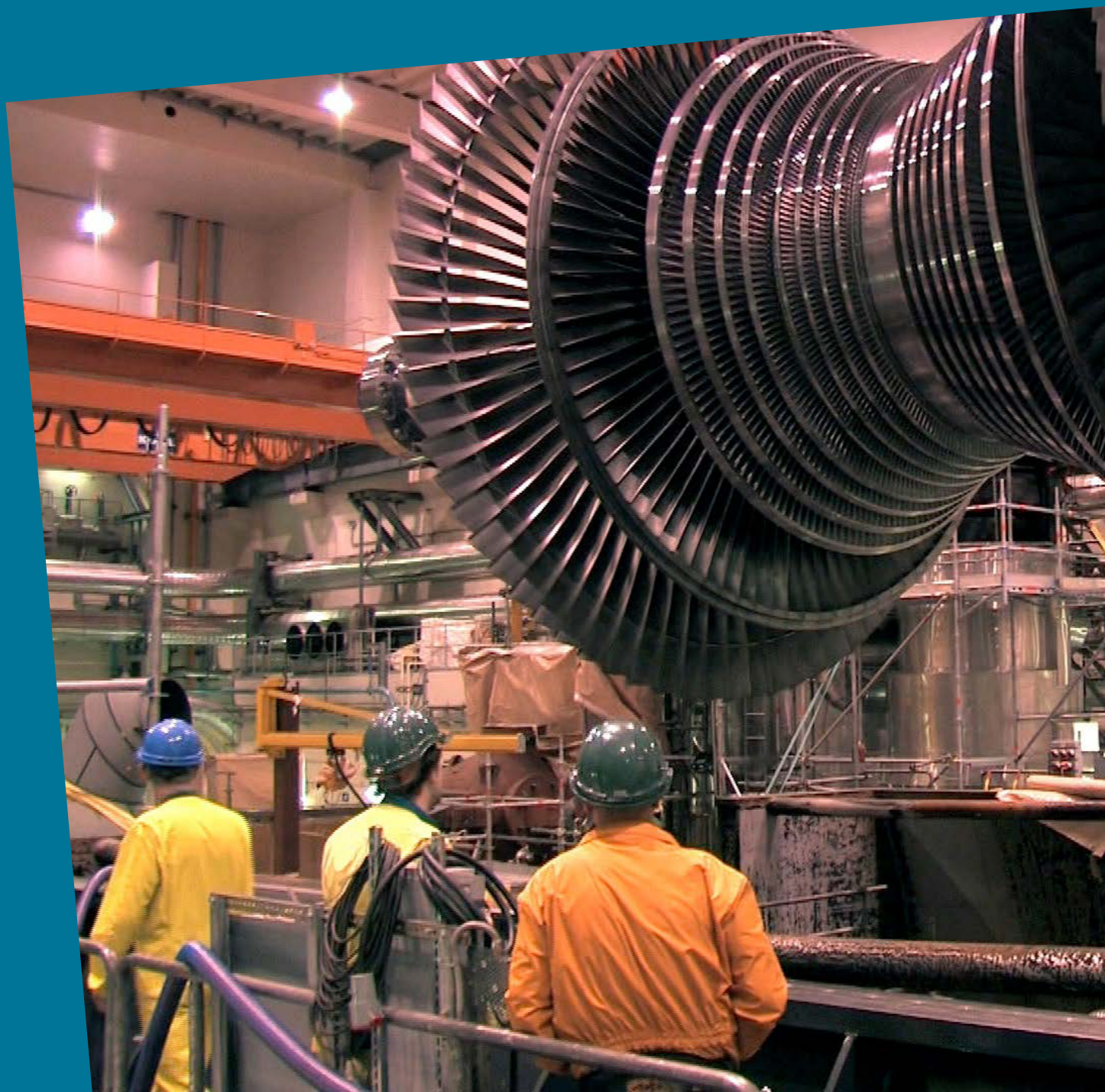

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2016 KALMAR LÄN

Prognos för arbetsmarknaden 2016–2017

Ansvarig utredare

Annelie Almérus, Ronnie Kihlman, Jens Lotterberg
Telefon: 010-487 68 40
Analysavdelningen

Eftertryck tillåtet med angivande av källa

Arbetsförmedlingen 2016-06-08

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Konjunkturläget i Kalmar län	6
En bräcklig global ekonomi på sakta frammarsch	6
Fortsatt god utveckling inom den svenska ekonomin	6
Fortsatt god framtidsoptimism hos arbetsgivarna i Kalmar	7
Prognos över sysselsättning och arbetslöshet	10
Näringsgrenar	14
Länets näringsstruktur	14
Jord- och skogsbruk	16
Industri	16
Byggverksamhet	20
Privata tjänster	23
Offentliga tjänster	28
Matchningsläget på arbetsmarknaden	30
Befolkning och arbetskraft	33
Befolkningsutvecklingen	33
Antalet personer i arbetskraften ökar	33
Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen	35
Arbetslöshetens utveckling	35
Arbetslöshetens sammansättning	36
Utmaningar på länets arbetsmarknad	41
Bilagor	43
Bilaga 1. Metod och urval	43
Bilaga 2. Definitioner	45
Bilaga 3. Arbetslöshetens sammansättning	46

Sammanfattning

Stabilt konjunkturläge

Länets arbetsmarknad fortsätter att utvecklas i positiv riktning under de kommande åren. Tillväxten sker på bred front där den privata konsumtionen blir drivande men där även investeringar, bostadsbyggande och ökningen av offentlig konsumtion bidrar till tillväxten. Även bland länets industriföretag har optimismen om en bättre utveckling framöver ökat.

Arbetsmarknaden fortsätter därmed att förstärkas och nya jobb tillkommer inom både privata och offentliga tjänster. Efterfrågan på arbetskraft förstärks också av den pågående generationsväxlingen där åldersavgångarna från arbetsmarknaden skapar betydande behov att ersätta dem som går i pension.

Med undantag för vissa kommuner har länet en ogynnsam åldersstruktur för arbetskraftsförserjningen. Befolkningen i åldrarna 55-64 år är betydligt större jämfört med de årskullar som under kommande år ska söka sig in på arbetsmarknaden.

Exportindustrin har under de senaste åren haft en del problem med en svag efterfrågan från många länder inom euroområdet. Läget i området påverkar fortfarande arbetsmarknaden men riskerna för ett bakslag har minskat och utsikterna för en återhämtning i euroområdet har snarare stärkts. Cirka 70 procent av den svenska exporten har euroområdet som sin huvudmarknad.

Sysselsättningen stiger men även arbetslösheten stiger under 2017

Vanligtvis brukar en stigande sysselsättning medföra en sjunkande arbetslöshet. Men under 2017 väntas antalet sysselsatta fortsätta att öka i länet samtidigt som arbetslösheten ökar. Det beror på att utbudet av arbetskraft ökar mer än sysselsättningen och det pressar upp arbetslösheten. Det ökade arbetskraftsutbudet sammanhänger med antalet nyanlända som väntas bli omfattande även under kommande år. På kort sikt ökar arbetslösheten bland nyanlända men på längre sikt är det en förutsättning för ökad sysselsättning under kommande år.

Antalet sysselsatta bedöms öka med 800 personer under 2016 och med ytterligare 700 personer under 2017.

Antalet arbetslösa uppgick till 8 800 personer under det fjärde kvartalet 2015. Fram till fjärde kvartalet 2016 beräknas antalet arbetslösa att minska med 200. Arbetslösheten stiger därefter under 2017 och den har beräknats till 8 800 personer vid utgången av samma år. Det motsvarar en relativ arbetslöshet på 7,6 procent. Av samma orsaker som för Kalmar län så ökar även arbetslösheten i riket som helhet. Vid utgången av 2017 har arbetslösheten i hela landet beräknats till 7,7 procent.

Omfattande rekryteringssvårigheter inom offentliga verksamheter

23 procent av arbetsgivarna inom det privata näringslivet anger att man upplevt brist på rätt kompetens i samband med rekrytering. Det är i stort sett samma andel som de senaste åren men med undantag för hösten 2015 då 27 procent angav brist. Det tyder på att arbetsgivarna i ganska

hög grad klarar av sin rekryteringar. Under högkonjunkturen 2007-2008 låg länets bristtal på cirka 28 procent.

Inom offentliga verksamheter har bristtalen varit stigande sedan år 2009 och nått oroande höga nivåer i länet. I den senaste undersökningen har 60 procent av de tillfrågade arbetsställena angett brist. Behoven av eftergymnasialt utbildade inom olika offentliga verksamhetsområden ökar framöver och utan ett ökat utbud av efterfrågad arbetskraft riskerar bristtalen att stiga ytterligare. Det gäller främst barn- och äldreomsorg, hälso- och sjukvård, utbildning och sociala tjänster. Även inom stads- och samhällsbyggnad har kommunerna svårt att konkurrera om civilingenjörer, tekniker och andra specialister.

Det finns många framtidsyrken inom offentliga verksamheter i länet och behoven är tilltagande. Inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen. Inom många yrken utbildas för få i förhållande till framtida behov. Konkurrensen kommer att vara fortsatt stor bland arbeten där kraven på utbildning och erfarenhet inte är så höga.

Hög arbetslöshet bland utrikesfödda, full sysselsättning i vissa grupper

Under de senaste åren har mottagningen av nyanlända varit stor till länet och arbetslösheten bland utrikesfödda har ökat kraftigt. Samtidigt sjunker arbetslösheten bland inrikes födda mot låga nivåer och i vissa åldersgrupper till nivåer som symboliskt kan beskrivas som full sysselsättning. Det vill säga nivåer under 4 procents arbetslöshet. Det medför samtidigt att potentialen för kommande års sysselsättningsökningar är begränsad bland inrikes födda.

I april 2016 uppgick arbetslösheten till 3,7 procent bland inrikes födda i åldrarna 25-64 år. Bland utrikesfödda uppgick arbetslösheten till 28,2 procent i samma åldersgrupp. Jämförelsen är knappast rättvisande eftersom förutsättningarna för att få arbete ser olika ut mellan inrikes födda och nyanlända utrikesfödda.

Problemet med en stigande arbetslöshet bland utrikesfödda beror till stor del på den snabba tillströmningen av nyanlända. Tillströmningen av nya blir därmed större jämfört med det antal som går ut i arbete. Faktorer som påverkar gruppens lägre utflöde till arbete kan, sammanfattningsvis, beskrivas som den tid det tar att kvalificera sig till ett inträde till den svenska arbetsmarknaden. Det vill säga att bli matchningsbar mot de lediga jobben. Och under denna tid är man kvar i arbetslöshet. För många nyanlända handlar det om den tid det tar att lära sig svenska, få sin utbildning och sina kunskaper validerade, få praktik i det svenska arbetslivet och komplettera sin utbildning. Det tar också tid att skapa kontakter som för många arbetslösa ökar möjligheterna till jobb.

Under åren 2010-2014 har antalet sysselsatta ökat med 1 700 personer i länet. Bland inrikes födda minskade antalet sysselsatta med 500 personer och bland utrikes födda ökade antalet sysselsatta med 2 200 personer. Det ger en tydlig bild av var potentialen för kommande års sysselsättningsutveckling finns.

Konjunkturläget i Kalmar län

En bräcklig global ekonomi på sakta frammarsch

Osäkerheten i världsekonomin har tilltagit i styrka under inledningen av 2016 och den globala BNP-utvecklingen är splittrad. Många av tillväxtekonomierna har gått fortsatt trögt där Kinas inbromsning i viss mån gett ringar på vattnet. Fallande råvaru- och oljepriser har även ökat på skillnaderna mellan tillväxtekonomierna där länder med en hög oljeproduktion känt av en tydlig inbromsning medan länder som exempelvis Indien, som i hög grad importerar råvaror, fått positiva injektioner av prisfallen. Den starka utvecklingen i USA har också mattats av något under senaste halvåret där bland annat industrin signalerat allt dystrare signaler. En relativt stark arbetsmarknad, med fallande arbetslöshet och försiktigt stigande sysselsättning, samt en expansiv tjänstesektor, ger ändå bilden av att den amerikanska ekonomin har en underliggande styrka och tillväxten väntas åter ta fart under det kommande året.

I Europaområdet fortsätter konjunkturen röra sig sakta framåt och återhämtningen har stabiliserats ytterligare. Den tyska tillväxten bedöms även fortsättningsvis vara relativt god samtidigt som länder som Storbritannien, Spanien och även Frankrike nu uppvisar allt mer positiva tillväxttecken. Utvecklingen går däremot fortsatt trögt i Finland, som påverkas starkt av att ekonomin väntas falla tillbaka något i Ryssland under 2016. Trots många positiva signaler saknas det inte orosmoln i Europaområdet. De stora flyktingströmmarna samt risken att Storbritannien efter sommaren eventuellt väljer att lämna EU har satt samarbetet på sin spets och fördunklar till viss del framtidsutsikterna. Sammantaget är ändå bedömningen att återhämtningen i Europa fortsätter sakta framåt. Fortsatt låga oljepriser samt lättnader från ECB förväntas också påverka den inhemska europeiska konjunkturen positivt samtidigt som en svag euro också bidrar till en ökad nettoexport.

Konsensusbedömningen för den globala ekonomin tycks vara att tillväxten stiger under 2016 och 2017 men att världsekonomin fortfarande går på sparlåga. Bedömningarna att nedåtriskerna nu dominerar har även fått prognosmakare världen över att skriva ner tillväxttakten något jämfört med tidigare prognoser.

Fortsatt god utveckling inom den svenska ekonomin.

Den svenska ekonomin visade på en mycket god utveckling under 2015 och tillväxten i den svenska BNP:n växlade upp. Inledningen av 2016 har visat på fortsatt mycket goda siffror, då BNP för det första kvartalet i år skrevs till 4,2 procent¹. Stämningsläget i näringslivet bedöms även fortsättningsvis vara mycket gott även om flera framåtblickande indikatorer har mattats av under senare tid. Bland annat föll Konjunkturinstitutets barometerindikator för fjärde månaden i rad i maj månad. Barometern ligger dock trots nedgången kvar på en nivå över 100 vilket visar på ett något starkare stämningsläge än normalt. Optimismen kommer emellertid nästan uteslutande från företagen medan hushållen har en betydligt mer pessimistisk syn på ekonomin än normalt. Företagens bedömningar gällande det rådande efterfrågeläget ligger i nuläget på en mycket god nivå samtidigt som samtliga företagssektorer redovisar allt mer optimistiska sysselsättningsplaner än normalt. Utifrån ett konsumtionsperspektiv är det dock viktigt att särskilja hushållens mikro- respektive makrobedömningar av ekonomin. Även om båda bedömningarna föll i KI:s mätningar under maj månad så ligger mikroindexet kvar på en nivå strax över 100-

¹ SCB, kvartal 1 2016 jämfört med kvartal 1 2015, kalenderkorrigerad.

strecket, vilket indikerar att hushållen anser att den egna ekonomin ligger i ett normalläge. Förändringar i individens konsumtion kan även antas vara närmare sammankopplade till bedömningen gällande den egna ekonomin än till bedömningen av makroindexet. Synen på just makroindexet är också betydligt mer negativ och ligger klart under det historiska genomsnittet. SCB:s månatliga hushållskonsumtionsindikator HUKO visar även den på en viss avmattning under inledningen av året. Konsumtionstrenden är emellertid fortfarande positiv och siffrorna visar på en fortsatt uppgång även på årsbasis.²

Tillväxten i den svenska ekonomin bedöms även fortsättningsvis drivas av den inhemska efterfrågan där hushållens konsumtion länge varit motorn. Fortsatt låga räntenivåer, stigande bostadspriser samt en stark arbetsmarknad ger stöd åt en ökad inhemsk hushållskonsumtion under kommande år medan en stigande inflation, skattehöjningar och striktare amorteringskrav förväntas verka hämmande på konsumtionsuppgången. Höstens stora tillskott av asylsökande förväntas också ge utslag i BNP siffrorna där en ökad statlig och kommunal konsumtion, genom ett stigande behov av bland annat skola, vård och omsorg, beräknas få siffrorna att öka. En relativt svag svensk krona i kombination med att utvecklingen i Europa förbättras förväntas också påverka den svenska exportindustrin i en mer positiv riktning. Lägg där till en stigande investeringsvilja med bostadsbyggandet i spetsen så blir tillväxtberäkningarna goda för prognosperioden och Arbetsförmedlingens bedömning är att BNP ökar med 2,9 procent under 2016 och med cirka 3,4 procent 2017.

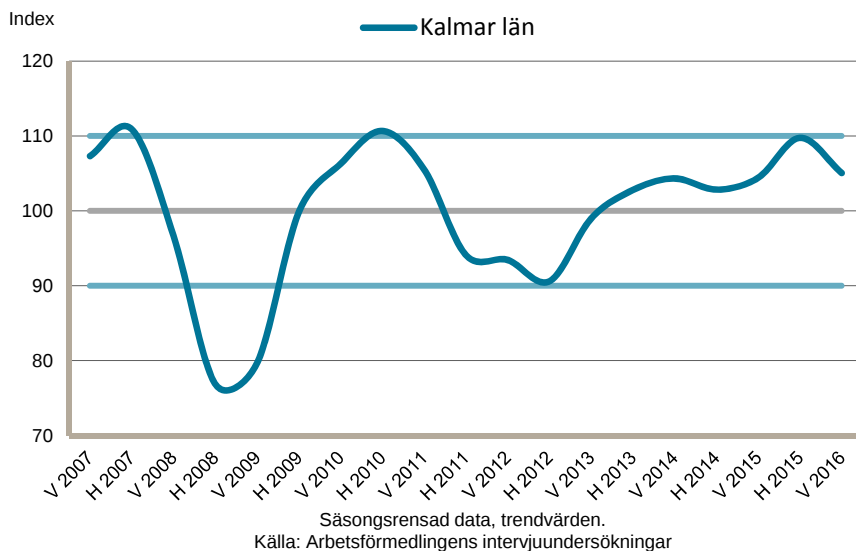
Fortsatt god framtidsoptimism hos arbetsgivarna i Kalmar

Det positiva tonläget i den svenska ekonomin återspeglas även i viss mån av den framtidsbild som länets arbetsgivare gett under vårens intervjuundersökningar som Arbetsförmedlingen genomfört. Stämningssläget i det privata näringslivet har fallit jämfört med undersökningen i höstas men förstärkts jämfört med för ett år sedan. En majoritet av företagen i Kalmar län förväntar sig dock fortfarande en allt starkare konjunkturutveckling under den närmsta framtiden.

Diagrammet nedan, som är korrigerat för säsongsvariationer, beskriver arbetsgivarnas efterfrågeförväntningar för de kommande sex månaderna. Värden över 100 ska utläsas som att den förväntade konjunkturen är bättre än normalt och ett värde under 100 är alltså en indikation på att förväntningarna är svagare än vanligt. Konjunkturindikatorn för Kalmar län har stigit försiktigt från 104,4 under våren 2015 till att nu ligga på 105. Jämfört med undersökningen i höstas är det en tillbakagång med 4,7 enheter. Länets konjunkturindikator ligger dock fortfarande klart över 100-strecket, vilket indikerar att stämningssläget bland länets arbetsgivare är starkare än normalt. Även sett på lite längre sikt ger länets arbetsgivare uttryck för en tydlig optimism då mer än vartannat företag (55 procent) tror på en ökad efterfrågan de kommande 6-12 månaderna.

² se SCB-indikatorer, april 2016

Arbetsförmedlingens konjunkturindikator för näringslivet, Kalmar län, våren 2007-våren 2016³

Samtliga delbranscher inom det privata näringslivet förutom den privat ägda utbildningssektorn, bygg- och transportnäring redovisar under vårens undersökning en mer påtaglig optimism gällande den framtida marknadsutvecklingen. De mest positiva bedömningarna redovisas av företagen inom hotell och restaurang samt handeln.⁴

Stabil efterfrågan på arbetskraft i länet

Under de senaste åren har antalet anmälda lediga platser⁵ ökat starkt i länet. En god konjunkturutveckling och höga pensionsavgångar, inte minst inom offentliga verksamheter, står för en del av förklaringen. Arbetsförmedlingens framåtblickande indikator visar på att efterfrågan på arbetskraft förväntas hålla samma takt som under de två senaste åren. I vårens undersökning med arbetsgivarna i länet signalerar företagen att man kommer att fortsätta att öka antalet anställda under prognosperioden. Nettotalet⁶ för andelen arbetsgivare som anger att man kommer att utöka personalstyrkan uppgick till 33 procent i vårens undersökning, vilket ligger klart över det historiska genomsnittet.⁷ (se diagrammet nedan).

³ För information om Arbetsförmedlingens konjunkturindikator, se bilaga 2.

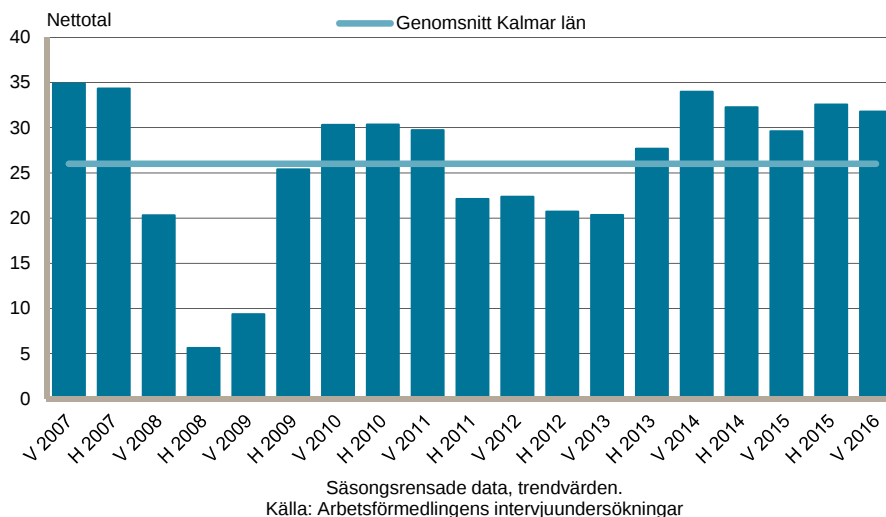
⁴ För mer information respektive delbransch läs kapitlet *Näringsgrenar*

⁵ Det finns anledning att vara försiktig med att oreflekterat använda platsstatistiken som en mätare av efterfrågan på arbetskraft. Arbetsförmedlingens andel av de lediga platserna varierar över tid och konjunktur, annonseringsregler och annonseringskultur förändras också över tid och syftet med platsannonseringen är primärt att underlätta matchningen på arbetsmarknaden och inte för statistikproduktion.

⁶ Nettotalet är andelen företag som anger utökad personalstyrka minus den andel som anger minskad.

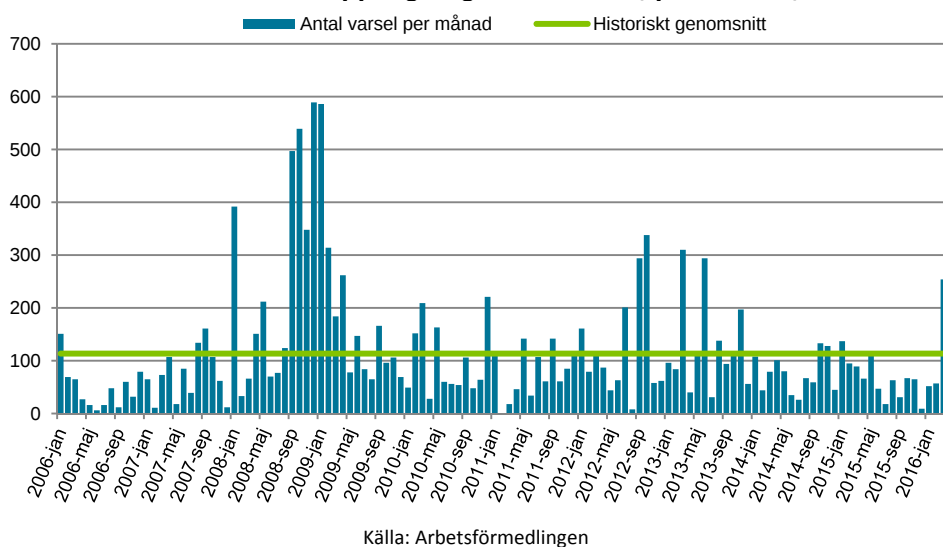
⁷ Våren 2016:s nettotal jämfört med våren 2015

Andel företag som planerar att utöka personalstyrkan på ett års sikt, Kalmar län, våren 2007-våren 2016

Att utfallet i vårens undersökning var något lägre än för undersökningen i höstas kan indikera en ökad försiktighet från företagen. Detta kan i så fall kopplas till företagens marknadsbedömningar och om man tror att man kan hitta den arbetskraft man efterfrågar nu under sommarhalvåret.⁸ En annan indikator som kan ge en fingervisning om hur efterfrågan på arbetskraft utvecklas och var konjunkturen är på väg är antalet varsel och anmäls till Arbetsförmedlingen. Diagrammet nedan visar antalet personer som varslats om uppsägning i Kalmar län. Antalet varsel har legat på en relativt låg nivå allt sedan 2014 och framåt, med undantag för några enstaka månadstoppar. Denna trend har fortsatt under 2016 och antalet varsel har legat under historiska genomsnittet för årets samtliga månader förutom mars.

Antal anmälda varsel om uppsägning i Kalmar län, per månad, Januari 2006- april 2016

⁸ I vårens undersökning anger arbetsgivarna även att bristen på arbetskraft har ökat inom det privata näringslivet, se avsnittet *Matchningsläget på arbetsmarknaden*

Prognos över sysselsättning och arbetslöshet

Prognosen för länets sysselsättningsutveckling grundas på flera faktorer. Bland annat av hur arbetsgivarna har svarat på frågan om antalet anställda under kommande år och deras bedömningar om konjunkturutvecklingen framöver. Även bedömningar om den globala konjunkturen och framförallt utvecklingen inom euroområdet har betydelse för våra bedömningar.

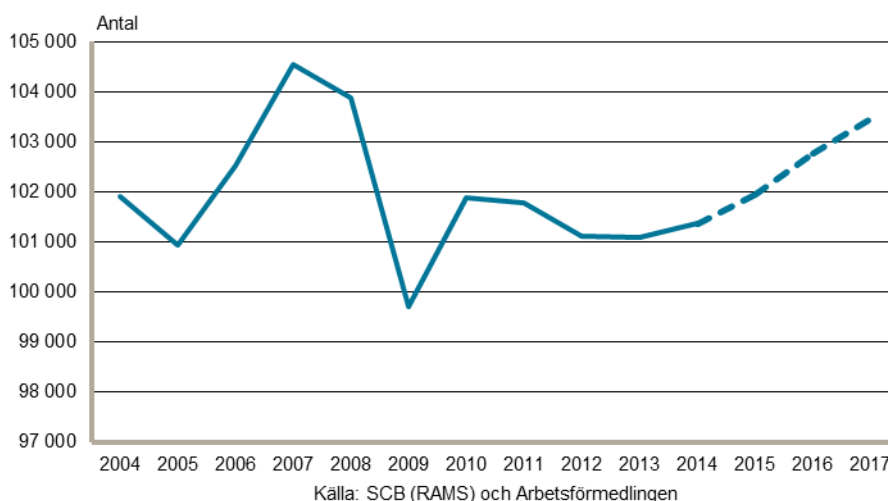
Antalet sysselsatta ökar

Under finanskrisen år 2009 sjönk sysselsättningen kraftigt i både länet och riket. Nedgången i länet blev dessutom större jämfört med riksgenomsnittet. Åren därefter har det skett en återhämtning som gått långsamt för länets del och här finns även några år med svagt sjunkande sysselsättning i länet. I riket som helhet har antalet sysselsatta stigit varje år sedan 2009. Bland de branscher som tappat sysselsättning även under åren efter finanskrisen kan nämnas tillverkningsindustri, handel, samt information-kommunikation.

Under 2016 och 2017 bedöms antalet sysselsatta stiga med 800 respektive 700 personer i länet. Sysselsättningsökningen i länet motsvarar en ökning på 0,8 procent för 2016 och 0,7 procent för 2017 i förhållande till det totala antalet sysselsatta i länet. Det är lägre än den riksgenomsnittliga ökningen där de tre storstadsregionerna får ett betydande genomslag på rikssiffrorna. I en rangordning mellan samtliga län intar Kalmar län en position i den nedre halvan.

Fler personer i arbetskraften är en viktig faktor för sysselsättningens utveckling under kommande år. Utvecklingen av migrationen och antalet nyanlända blir därmed avgörande för sysselsättningen under många år framöver. Under åren 2010-2014 har antalet sysselsatta ökat med 1 700 personer i länet. Bland inrikes födda minskade antalet sysselsatta med 500 personer och bland utrikes födda ökade antalet sysselsatta med 2 200 personer. Det ger en tydlig bild av var potentialen för kommande års sysselsättningsutveckling finns.

Sysselsatta⁹ 16-64 år i Kalmar län, 2004-2017, prognos 2015-2017

⁹ Sysselsatta avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

Bland de branscher där sysselsättningen ökar kan nämnas företagstjänster, utbildning, vård- omsorg, och sociala tjänster. Inom industri väntas en stabil sysselsättning och inom jordbruk bedöms en sjunkande sysselsättning.

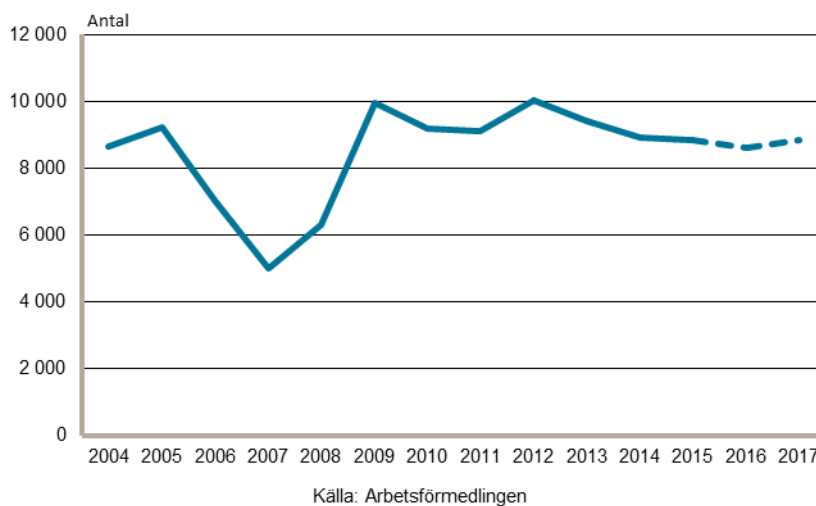
Arbetslösheten stiger svagt under 2017

De förändringar som redovisas i avsnittet avser ett genomsnitt för kvartal 4 respektive år.

Det totala antalet arbetslösa sjönk med 600 personer under åren 2014 och 2015. Under 2016 väntas arbetslösheten minska med ytterligare 200 personer. Under loppet av år 2017 bedöms arbetslösheten stiga med 220 personer. Ökningen beror i huvudsak på nyanlända som genererar ett ökat utbud av arbetskraft till länet. Initialt påverkar det arbetslösheten men på sikt är det positivt för länets sysselsättning och skattekraft.

Kvartal 4 2015 uppgick antalet arbetslösa i länet till 8 800 personer vilket motsvarade 7,7 procent av den registerbaserade arbetskraften¹⁰ i länet. Eftersom arbetslösheten förväntas att först minska och sedan under 2017 stiga beräknas antalet arbetslösa vid utgången av 2017 åter vara cirka 8 800 personer.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år i Kalmar län, kv 4 2004-2017, prognos för 2016-2017

Bland inrikes födda väntas en fortsatt sjunkande arbetslöshet både under 2016 och 2017 och i åldersgrupper från 30-64 år väntas arbetslösheten variera mellan 2-4 procent. Det kan symboliskt beskrivas som full sysselsättning i just dessa åldersgrupper.

Problemet med en stigande arbetslöshet bland utrikesfödda beror till stor del på den snabba tillströmningen av nyanlända. Tillströmningen av nya blir därmed större jämfört med det antal

¹⁰ Registerbaserad arbetskraft är summan av antalet sysselsatta plus antalet arbetslösa.

som går ut i arbete. Faktorer som påverkar gruppens lägre utflöde till arbete kan, sammanfattningsvis, beskrivas som den tid det tar att kvalificera sig till ett inträde till den svenska arbetsmarknaden. Det vill säga att bli matchningsbar mot de lediga jobben. Och under denna tid är man kvar i arbetslöshet.

För många nyanlända handlar det om den tid det tar att lära sig svenska, få sin utbildning och sina kunskaper validerade, få praktik i det svenska arbetslivet och komplettera sin utbildning och sina kunskaper. Under tiden är det viktigt att man kan skapa kontakter med näringslivet som för många arbetslösa ökar möjligheterna till jobb.

Enligt statistik från Migrationsverket uppgick antalet asylsökande i riket till 80 000 personer för 2014 och till 160 000 för 2015. Prognoserna för 2016 och 2017 är mycket osäkra och Migrationsverket redovisar olika scenarier för utvecklingen. Det är naturligtvis oklart vart i landet de asylsökande bosätter sig, men det är ändå sannolikt att det även fortsättningsvis påverkar länet. När tillskott av antalet personer i arbetskraften blir större än sysselsättningsökningen så stiger även arbetslösheten och det är ett förlopp som väntas inträffa under 2017 i länet.

Stora regionala skillnader

Den starkaste sysselsättningsökningen under åren 2016-2017 förutses för Stockholms län, Skåne, Västra Götaland samt Östergötlands län. Därefter följer Dalarna, Uppsala och Hallands län. Ökningen i de tre storstadsregionerna får ett stort genomslag på riksgenomsnittet vilket gör att alla andra län hamnar lägre än den riksgenomsnittliga förändringen. Förändringen i Kalmar ger en placering i den nedre halvan av denna ranking. Inget län bedömer sjunkande sysselsättning under perioden.

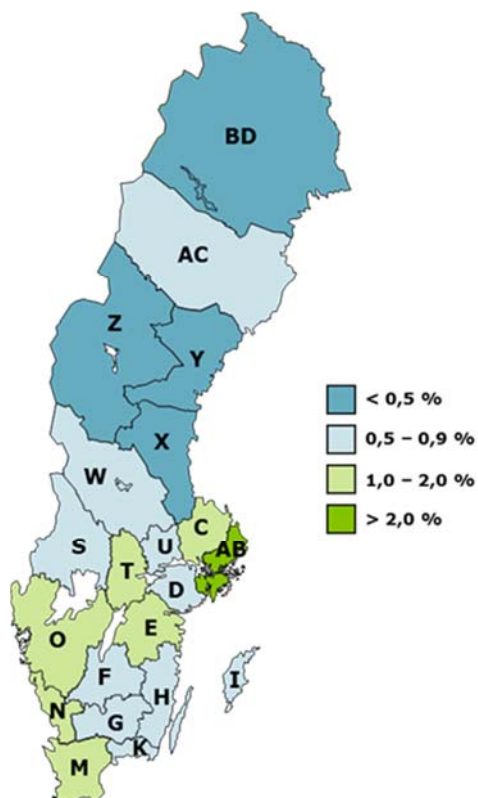
När det gäller arbetslösheten under år 2017 är länets position starkare. Arbetslösheten bedöms stiga i 18 av 21 län och Kalmar kan därmed behålla sin position på den bättre halvan av rankingen. Det är framförallt under 2017 som många län bedömer att arbetslösheten stiger som en följd av det stora antalet asylsökande som kom till Sverige under det andra halvåret 2015.

Antalet personer i arbetskraften väntas öka kraftigast i de tre storstadsregionerna, Dalarna och Östergötlands län.

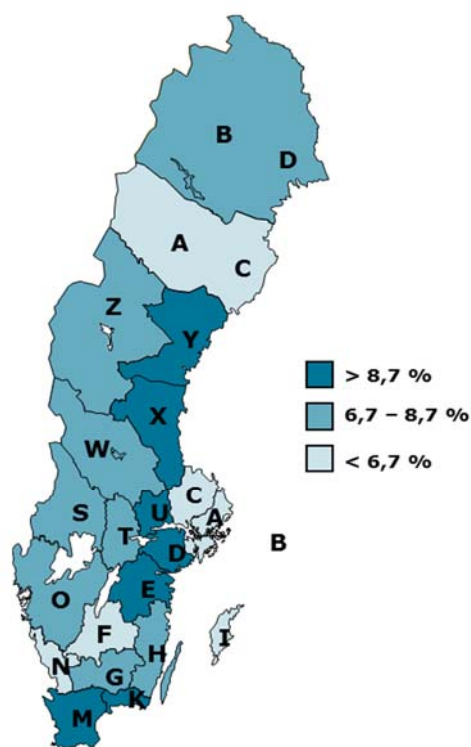
Större öknings av antalet personer i arbetskraften medför att sysselsättningsförändringar får ett mindre genomslag på arbetslösheten. På längre sikt är ett ökat antal personer i arbetskraften en betydande faktor för en regions utveckling.

I kartbilderna på nästa sida redovisas utvecklingen av sysselsättningen och arbetslösheten per län till och med utgången av 2017.

Förväntad procentuell sysselsättningsförändring (16-64 år) mellan kvartal 4 2016 och kvartal 4 2017

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, prognos kvartal 4 2017

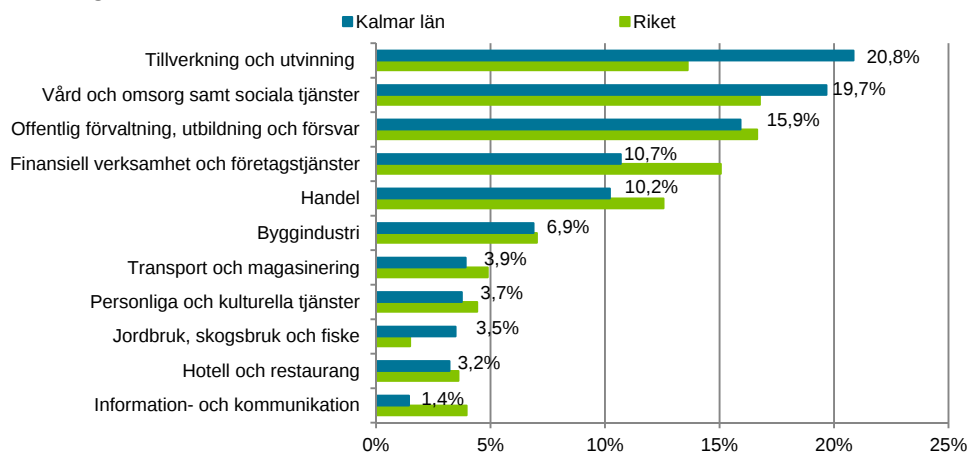
AB	Stockholm	I	Gotland	U	Västmanland
C	Uppsala	K	Blekinge	W	Dalarna
D	Södermanland	M	Skåne	X	Gävleborg
E	Östergötland	N	Halland	Y	Västernorrland
F	Jönköping	O	Västra Götaland	Z	Jämtland
G	Kronoberg	S	Värmland	AC	Västerbotten
H	Kalmar	T	Örebro	BD	Norrbottn

Näringsgrenar

Länets näringsstruktur

Kalmar län har en varierad näringsstruktur där de mest framträdande skillnaderna jämfört med riket är att länet har en betydligt större andel sysselsatta inom industriell tillverkningssektor samt inom vård och omsorg. Andelen sysselsatta inom finansiell verksamhet och företagstjänster, handel samt information och kommunikation är också märkbart lägre än riksgenomsnittet.

Antal sysselsatta per bransch i Kalmar län och riket, RAMS 16-64 år, dagbefolkning

Källa: SCB, RAMS 2014, förvärvsarbetande dagbefolkning

Vid en tillbakablick så har sysselsättningsutvecklingen i länet, sett på lite längre sikt, varit övervägande positiv. Finanskrisen 2008 slog dock hårt mot den svenska industriverksamheten, vilket gjorde att Kalmar län drabbades något hårdare än genomsnittet i och med sitt relativt stora industriberoende. Den återhämtning och tillväxt som skett sedan dess, både i riket och i länet, har i stor utsträckning drivits av en inhemsk konsumtion. Detta har i större utsträckning gynnat andra branscher än industrin vilket gjort att sysselsättningsstillväxten i länet varit en av de svagare i riket under de senaste fyra åren. Förenklat kan man säga att ovan nämnda utveckling fått till följd att tillväxten och sysselsättningsutvecklingen skett i mer tätbefolkade geografier där man i regel haft en större tjänste- och servicesektor. Länets industri återhämtade sig under 2010 och 2011 men sysselsättningsmässigt har det totala antalet anställda ändå minskat med nästan 1 000 personer sedan 2009. Det är istället inom länets privata tjänstesektor och då främst branschen finansiell verksamhet och företagstjänster samt inom servicesektorn (hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster) det andelsmässigt skett en starkare sysselsättningsstillväxt under senare tid (se nedanstående tabell för respektive branschförändring).

Branschutveckling i Kalmar län från 2009-2014, RAMS 16-64 år, dagbefolkning.

Bransch	Förändring jämf med föregående år					Förändring, antal personer	Förändring, i %
	2010	2011	2012	2013	2014	2009 -2014	2009 -2014
Jordbruk, skogsbruk och fiske	2,8%	-1,2%	-2,5%	-2,6%	-0,5%	-147	-4,1%
Tillverkning och utvinning	2,5%	0,0%	-4,2%	-3,0%	0,6%	-904	-4,2%
Byggindustri	2,0%	1,4%	-0,8%	-0,5%	0,3%	160	2,4%
Handel	2,5%	-1,7%	1,1%	-0,6%	-1,6%	-51	-0,5%
Transport och magasinering	-0,5%	0,1%	-1,8%	-2,4%	-4,2%	-362	-8,5%
Hotell och restaurang	3,7%	-0,1%	4,8%	4,0%	-1,6%	319	11,0%
Information- och kommunikation	-6,4%	2,0%	-6,0%	-4,6%	-5,5%	-341	-19,1%
Finansiell verksamhet och företagstjänster	6,6%	1,4%	1,0%	6,2%	0,1%	1 477	16,0%
Offentlig förvaltning, utbildning och försvar	0,0%	-0,3%	2,0%	0,1%	1,7%	544	3,5%
Vård och omsorg samt sociala tjänster	1,8%	0,6%	-0,2%	0,3%	1,8%	807	4,3%
Personliga och kulturella tjänster	3,1%	-1,4%	1,1%	4,5%	-0,7%	234	6,7%
Totalsumma	2,2%	-0,1%	-0,7%	0,0%	0,3%	1 736	1,7%

Källa: SCB, RAMS 2014, förvärvsarbetande dagbefolkning

Läget i den svenska ekonomin bedöms som fortsatt mycket gott. Vårens prognosundersökning ger också en positiv bild vad det gäller länets efterfrågeutveckling och flertalet branscher förutser även ett ökat personalbehov. Bedömningen för prognosperioden är att länets sysselsättning ökar med totalt 1 500 personer fram till slutet av 2017. Jobbtillväxten kommer vara störst inom länets offentliga sektor samt inom den privata tjänstenäringen. Länets tillverkningsindustri har i vårens undersökning visat på mycket positivare stämningssläge än tidigare och man har även indikerat att de senaste årens minskning av antalet anställda kan vara på väg att brytas under kommande år. Även om industrins framtida efterfrågeutveckling och produktionsplaner är tillsynes goda så bedöms sysselsättningsutvecklingen även fortsättningsvis hållas tillbaka av ständigt pågående strukturomvandlingar och effektiviseringar. En fortsatt stor osäkerhet i vår omvärld bedöms även den agera hämmande på den för industrin så viktiga exportmarknaden. För länets byggsektor fortsätter den senaste tidens goda utveckling även om den mattas av under kommande år. Det får också genomslag för sysselsättningen och antalet anställda bedöms stiga fram till slutet av 2017. Sysselsättningsutvecklingen inom byggbranschen blir dock svagare än stämningssläget indikerar. Förklaringar till detta är bland annat branschens fortsatta svårigheter till att hitta personer till nyckelpositioner i kombination med att anställningsbehoven i större utsträckning täckts upp av utländsk arbetskraft. Vad gäller antalet anställda inom jord- och skogsbruket i länet bedöms sysselsättningen att minska något.

Jord- och skogsbruk

Näringsgrenen jord och skogsbruk utgör drygt 3 procent av länets totala sysselsättning. Utöver arbete med jord- och skogsbruk omfattas branschen även av uppfödning och skötsel av djur samt fiske med mera. Branschen är mansdominerad då 81 procent av de sysselsatta är män. Antalet förvärvsarbetande i branschen har en längre tid visat på en svagt nedåtgående trend med en årlig genomsnittlig minskningstakt på 0,2 procent mellan åren 2007 och 2014. Många delar av jord- och skogsbruksbranschen är starkt exportberoende och påverkas av internationella konjunkturförändringar.

Enligt LRF:s senaste lantbruksbarometer (2016) är lönsamheten fortsatt låg bland de Småländska jordbruksföretagarna. Det är emellertid de som haft störst benägenhet att investera under det föregående året för att också påverka lönsamheten. Det är fortfarande mjölk- och växtodlingsproducenterna som upplever den lägsta lönsamheten medan gris- och nötköttsproducenter upplevt att lönsamheten förbättrats något under det gångna året.

Enligt Skogsindustriernas senaste konjunkturrapport har utvecklingen för den svenska trävarumarknaden varit relativt trög under det senaste året. Det finns dock indikationer på att marknadsläget för sågade trävaror har stabiliserats. En relativt god byggaktivitet på den, för svensk del, så viktiga europeiska marknaden får efterfrågan på trä att peka uppåt, vilket främst gällande trävaror av gran.¹¹

I Arbetsförmedlingens undersökning under våren 2016 uppger länets jord- och skogsföretag att efterfrågeförväntningarna på dess varor och tjänster legat på en närmast oförändrad nivå. På kort sikt gick konjunkturindikatorn för branschen ned med knappt 1 enhet medan förväntningarna på lite längre sikt (6-12 månader) ligger kvar på ungefär samma nivå som för ett år sedan. Drygt 38 procent av de verksamma inom näringsgrenen bedömer nu att efterfrågan kommer att stiga mot slutet av det kommande året. Kapacitetsutnyttjandet inom sektorn har dock stigit kraftigt jämfört med i våras och hela 74 procent av företagen uppger nu att man endast kan öka sin produktion med upp till tio procent innan man behöver anställa fler. Det är en ökning med nästan 14 procentenheter på ett år. Trots att man i allt större utsträckning använder sin personalstyrka fullt ut och närmar sig ett rekryteringsbehov så har bristtalen fallit. Under våren uppgav endast 2 procent av arbetsgivarna att de upplevt en brist på arbetskraft vid rekrytering det senaste halvåret. Exempel på yrken som ändå anses vara något svårare att rekrytera till är maskinförare inom såväl jord- som skogsbruk, gärna med tidigare erfarenhet inom yrket. Låg lönsamhet samt att nästan 69 procent av arbetsgivarna vid vårens undersökning angav att man behåller eller till och med minskar antalet anställda under det närmsta året bedöms hålla tillbaka sysselsättningstillväxten inom branschen. Arbetsförmedlingen räknar därför med att sysselsättningen faller något till slutet av 2017.

Industri

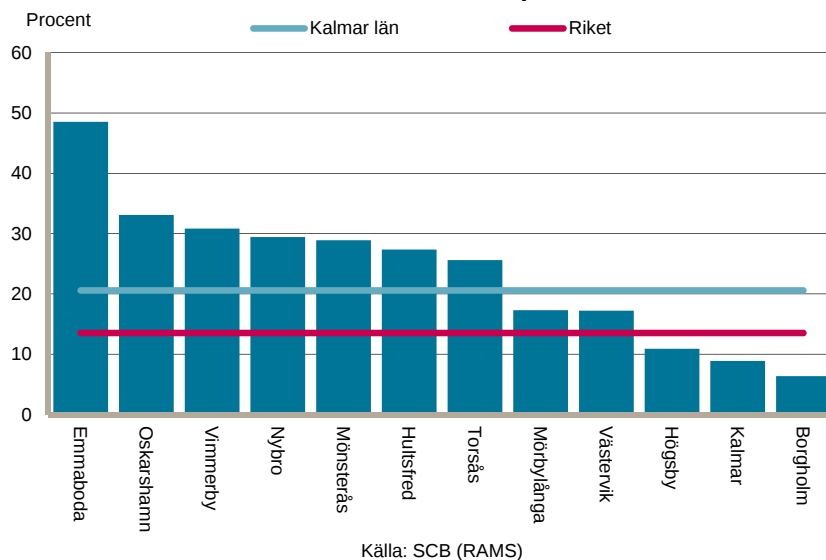
Industriföretagen utgör en viktig del av sysselsättningen i Kalmar län då nästan 21 000 personer arbetar här, vilket motsvarar 20,6 procent av länets totala sysselsättning. I riket

¹¹ Konjunkturprognos maj 2016, Skogsindustrierna

uppgår andelen sysselsatta inom industrin till 13,5 procent. Industrin är klart mansdominerad då nästan 78 procent av de sysselsatta är män. Länets industrisysselsättning bör dock värderas ännu något högre då man i många fall också köper in tjänster och sysselsätter personer som statistiskt sett faller in under andra branscher.

De lokala variationerna är, som diagrammet nedan visar, stora vad det gäller industrins betydelse för respektive kommun i länet. Störst andel sysselsatta inom industrin har Emmaboda och Oskarshamns kommun med 49 respektive 33 procent. Emmaboda utmärker sig något extra då man är den fjärde högsta industrisysselsatta kommunen av Sverige samtliga 290 kommuner. Lägst andel sysselsatta inom industrin har Kalmar och Borgholms kommun med 9 respektive 4 procent.

Andel förvärvsarbetande¹² inom industrin per kommun i Kalmar län 2014

Industrin har haft en relativt svag utveckling sedan hösten 2011 men mot slutet av 2014 förbättrades den svenska industrikonjunkturen något och sedan dess har både orderingsgång och industriproduktionsindex pekat försiktigt uppåt ända till slutet av 2015. Uppgången i industriproduktionsindex har emellertid stannat av under inledningen av 2016 samtidigt som en allt svagare exportmarknad fått orderingsgångarna att sjunka. Sett till säsongsrensade data visar ändå industrin på en fortsatt relativt god tillväxt mätt i årstakt.¹³

Konjunkturinstitutets konfidensindikator för tillverkningsindustrin har också haft en positiv utveckling under 2015 men backade med 4 enheter i den senaste mätningen för april. Tillbakagången förklaras med att synen på färdigvarulagren var något mer negativ samt att produktionsplanerna på tre månaders sikt justerats ner något. Konfidensindikatorn ligger likafullt fortfarande klart över det historiska genomsnitt, vilket pekar på ett starkare läge än normalt. Inköpschefsindex (PMI) för industrin steg vid mätningen i april (+0,7 enheter). Här var det delindexet för orderingsgång och produktion som drev uppgången medan delindex för sysselsättningen gav ett negativt bidrag till totalen. Ser man till ett tremånaders

¹² Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

¹³ SCB:s indikatorer, 3 maj 2016.

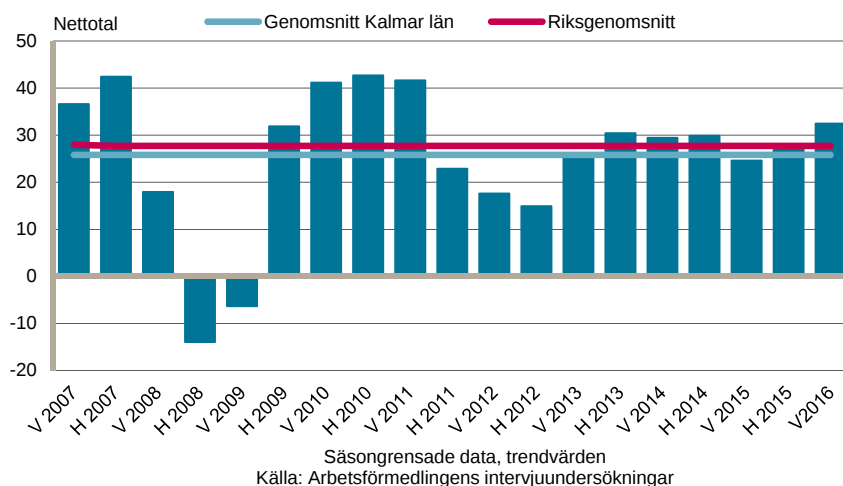
glidande medelvärde så har årets första kvartal ändå börjat i en positiv tillväxttakt där produktion och orderstockar legat relativt stadigt trots en viss tillbakagång under senare tid.

Starka efterfrågeförväntningar och stigande rekryteringsplaner

Den svenska industrin är starkt exportberoende och länets industrinäring är en av de branscher som tydligt märker av de konjunkturella svängningarna i omvärlden. Osäkerheten kring världsekonomin har ökat något och konsensusbedömningen är nu att tillväxtprognoserna revideras ner något. Under 2016 och 2017 sker emellertid en långsam förbättring i den europeiska konjunkturen, vilket är viktigt för exportindustrin i Kalmar län. Industrin förväntas även gynnas av ett fortsatt relativt lågt oljepris samt av en i utgångsläget relativt svag kronkurs.

I vårens arbetsgivarundersökning visar Arbetsförmedlingens konjunkturindikator på en förstärkning av industrikonjunkturen i Kalmar län. Förväntningsläget inom länets industri har stigit med 4 enheter sedan mätningen i höstas och nu ser nästan hälften av industriföretagen en stigande efterfrågeutveckling inom de närmsta 6 månaderna. Vårens resultat ligger också klart över det historiska genomsnittet för såväl länet som för riket. Länets industriföretag förstärker också sin bedömning sett på lite längre sikt (6-12 månader), vilket indikerar en stabil efterfrågeutveckling under återstoden av 2016 som också bedöms fortsätta in i början av 2017.

Förväntningsläget inom industrin för kommande sex månader, Kalmar län, våren 2007-våren 2016

Efter en längre period av fallande sysselsättning har minskningen av antalet sysselsatta inom industrin tillsynes planat ut. Under 2013 föll antalet anställda inom länets industri med nästan 640 personer. 2014 års siffror visade istället på en svag uppgång då länets industri sysselsatte drygt 130 personer fler jämfört med året innan.¹⁴ I vårens undersökning bekräftar arbetsgivarna att industrisysselsättningens nedåtgående spiral bromsat in och

¹⁴ Enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik (RAMS), 16-64 år, dagbefolkning. På grund av en viss eftersläpning i SCB:s RAMS-register är det vid skrivande stund 2014 som är senaste tillgängliga statistik.

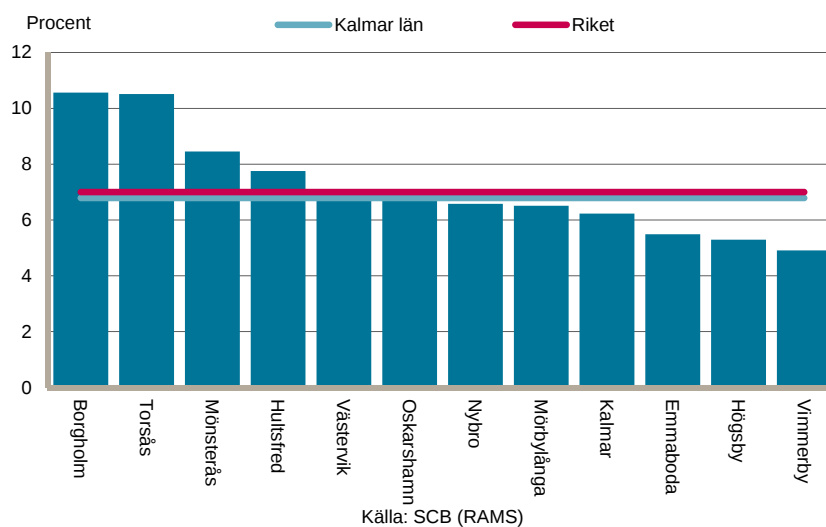
rekryteringsplanerna för 2016 och 2017 visar nu tecken på en svag ökning av antalet sysselsatta. I de senaste undersökningarna har även kapacitetsutnyttjandet inom industrin stigit och nu uppger 61 procent av arbetsgivarna att man kan öka produktionen med högst 10 procent innan man behöver utöka personalstyrkan. Ökningen i industrins kapacitetsutnyttjande ligger väl i linje med en starkt efterfrågeutveckling, en förväntad stigande produktion och ett stigande personalbehov. Inom industrin finns emellertid ett underliggande rationaliseringsstryck och produktionen automatiseras och effektiviseras konstant. Industrisysselsättningen bedöms därför att förbli relativt återhållsam. Arbetsförmedlingen uppskattar ändå att antalet förvärvsarbetande inom industrin kommer att öka svagt till slutet av 2107.

I takt med de senaste årets förstärkning av den industriella konjunkturen har även den upplevda bristen på arbetskraft ökat och nu anger 29 procent av arbetsgivarna att man haft svårt att hitta den kompetens som eftersöks. Det är en ökning med 15 procentenheter jämfört med för ett år sedan. Bristen på arbetskraft är dock inte generell utan de yrken som anges som bristyrken har ofta ett djupare kunskapsinnehåll och då gärna i kombination med erfarenhet eller andra kompetenser. Exempel på yrken som uppgetts vara svårare att rekrytera till är tekniker och ingenjörer, licenssvetsare, gärna med flera och mer avancerade svetslicenser samt erfarna CNC-operatörer som kan ställa eller programmera.

Byggverksamhet

Byggverksamheten omfattar bland annat nybyggnad, tillbyggnad, ombyggnad och reparationer samt anläggnings- och byggnadsarbete. Branschen sysselsätter nästan 8 900 personer, vilket utgör 6 procent av den totala sysselsättningen i Kalmar län. Verksamheten är också den mest mansdominerade av samtliga branscher då mer än 92 procent av de anställda är män. Sett över länet så har Borgholm och Torsås kommun flest andel sysselsatta inom byggverksamheten medan Högsby och Vimmerby kommun har lägst andel (se diagram nedan).

Andel förvärvsarbetande¹⁵ inom byggverksamhet per kommun i Kalmar län 2014

Gott stämningsläge inom byggindustrin men dämpade förväntningar i länet

Byggbranschen har haft ett par mycket starka år bakom sig. Bostadsinvesteringarna stärktes kraftigt under både 2014 och 2015 och det gjorde också förväntningarna inom branschen. Det är framförallt nybyggnadsinvesteringarna som visat på en stark uppgång men även ombyggnadsinvesteringarna har stigit påtagligt.¹⁶ Konjunkturinstitutets konfidensindikator för bygg- och anläggningsverksamheten visar på en liknande utveckling och optimismen är fortsatt mycket hög även om den minskade något vid den senaste mätningen i april. Generellt sett är byggföretagens förväntningar på framtiden mycket optimistiska, även om framtidstron har dämpats något jämfört med i början av 2016. Företagen indikerar dock en fortsatt god tillväxt i orderstockar, produktion och sysselsättning de närmsta månaderna.

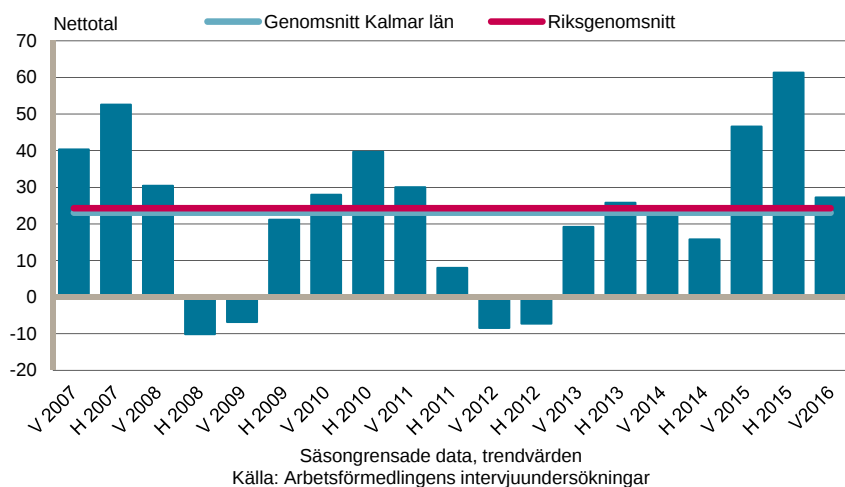
Arbetsförmedlingens konjunkturindikator för länets byggverksamhet ligger i linje med KI:s konfidensindikator och visar på en tydlig uppgång från hösten 2014 och framåt. Vårens

¹⁵ Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

¹⁶ Nybyggnadsinvesteringarna ökade med 34 procent under 2014 med 29 procent under 2015. samtidigt har ombyggnadsinvesteringarna stigit med 10 procent respektive 8 procent. Läs Byggekongjunkturen Nr 1, 2016, Sveriges Byggnadsindustrier

undersökning visar emellertid också tecken på en kraftig avmattning i länets byggkonjunktur då indikatorn minskat med hela 19 enheter jämfört i våras. Inbromsningen sker dock från en mycket hög nivå varav byggföretagens efterfrågeförväntningar fortfarande är goda och ligger strax över det historiska genomsnittet. Länets bedömningar följer trenden för riket men ligger i den senaste mätningen under riksgenomsnittet, vilket indikerar ett svagare stämningsläge i länet än i riket (se förväntningsläget i diagrammet nedan). Sett på lite längre sikt (6-12 månader) är arbetsgivarnas konjunkturbedömningar fortsatt starka även om också de mattas av något jämfört med för ett år sedan. Det är dock fortfarande mer än hälften av företagen som bedömer att efterfrågan kommer att öka mot slutet av nästa år. De något försiktigare tongångarna förklaras med att de tidigare årens mycket starka bostadsinvesteringar förväntas avta under 2017. Här är framför allt nybyggandet som förväntas falla under kommande år men även ombyggnadsinvesteringarna förväntas minska i och med de förändringar som skett av ROT-avdraget. Kommande förändringar gällande amorteringskrav och eventuellt stigande bolåneräntor förväntas också verka hämmande på byggkonjunkturen under 2017. Arbetsförmedlingen bedömer ändå att konjunkturutvecklingen för byggbranschen fortsätter vara god under hela prognosperioden.

Förväntningsläget inom byggverksamhet för kommande sex månader, Kalmar län, våren 2007-våren 2016

En viss avmattning av byggkonjunkturen har även gett utslag i bristtalen för länet som fallit jämfört med för ett år sedan. Nu anger 35 procent av byggarbetsgivarna att man upplevt en brist på arbetskraft, vilket är en minskning med 6 procentenheter.¹⁷ Många av länets arbetsgivare anser dock fortfarande att bristen på kvalificerad arbetskraft är ett av de främsta hindren för att öka sysselsättningen. Särskilt problematisk är bristen på erfaren personal till nyckelpositioner som exempelvis platschefer, projektledare, bygg- eller serviceledare samt ingenjörer. Många företag har också gett uttryck för att, istället för att utöka personalstyrkan, behålla viss "baspersonal" på företaget och som ersättning öka underentreprenaden och istället köpa in de tjänster som man då inte kan göra själva. Andra yrken som

¹⁷Ej säsongrensad andel, bristen anges för rekryteringar som genomförts de senaste sex månaderna.

angetts vara svåra att rekrytera till är bland annat golvläggare, servicetekniker och kalkylatorer inom VVS som har erfarenhet och är självgående från start.

Vad det gäller lärlingssituationen så finns det fortfarande kvar personer som saknar de lärlingstimmar som krävs för att bli färdigutbildade. Situationen har emellertid förbättrats avsevärt och får nu betecknas som god då lärlingarna går ut i jobb i betydligt större utsträckning än tidigare.

Kapacitetsutnyttjandet i branschen är traditionellt mycket högt men har trots detta ändå ökat under de tre senaste undersökningarna. Under vårens undersökning anger hela 93 procent av arbetsgivarna inom byggbranschen att de nyttjar sin personalstyrka nästan fullt ut, vilket är en ökning med 32 procentenheter jämfört med för ett år sedan.¹⁸ Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att sysselsättningen inom byggbranschen i länet kommer att öka under hela prognosperioden. Ökningen förväntas dock vara starkare under 2016 för att sedan avta under 2017 i takt med att byggkonjunkturen bromsar in ytterligare.

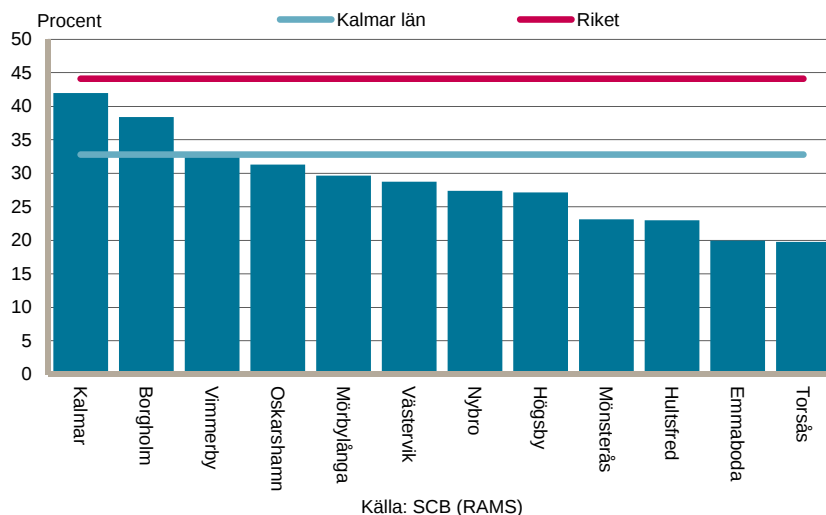
¹⁸Med fullt resursutnyttjande menas att företagen inte kan öka sin produktion med mer än 10 procent innan man måste rekrytera ny personal.

Privata tjänster

33 procent av samtliga förvärvsarbetande i länet sysselsätts av den privata tjänstesektorn, vilket motsvarar drygt 33 000 personer. Sektorn omfattar många olika delbranscher så som handel, information och kommunikation, transport, hotell och restaurang samt finansiell verksamhet och företagstjänster. Antalet sysselsatta är relativt jämnt könsfördelat jämfört med andra branscher då männen står för nästan 56 procent av sysselsättningen och kvinnorna för resterande 44 procent. I jämförelse med övriga Sverige så sysselsätter Kalmar län betydligt färre inom denna sektor (riksgenomsnittet ligger på ca 44 procent). Också värt att notera är att ingen enskild kommun heller når upp till andelssiffran för riket.

Den privata tjänstesektorn har under senare tid betraktats som sysselsättningsmotorn i den svenska ekonomin och det är också här som det skett en tydlig sysselsättningsökning de senaste åren. För Kalmar län har ökningen i genomsnitt legat på 0,6 procent per år för perioden 2007 till 2014. En anledning till att allt fler jobb finns inom denna bransch är att företag inom andra branscher i högre utsträckning köper in tjänster som de tidigare hade egna anställda för. En del av tillväxten skulle alltså kunna härledas till industrin, bygg- eller jord- och skogsbrukssektorn. En annan delförklaring är att sektorn gynnats av en allt mer konsumtionsdriven ekonomi med en god inhemsk efterfrågeutveckling samt att en förändrad demografi fått bland annat omsorgsbehovet att växa.

Andel förvärvsarbetande¹⁹ inom privata tjänster per kommun i Kalmar län 2014

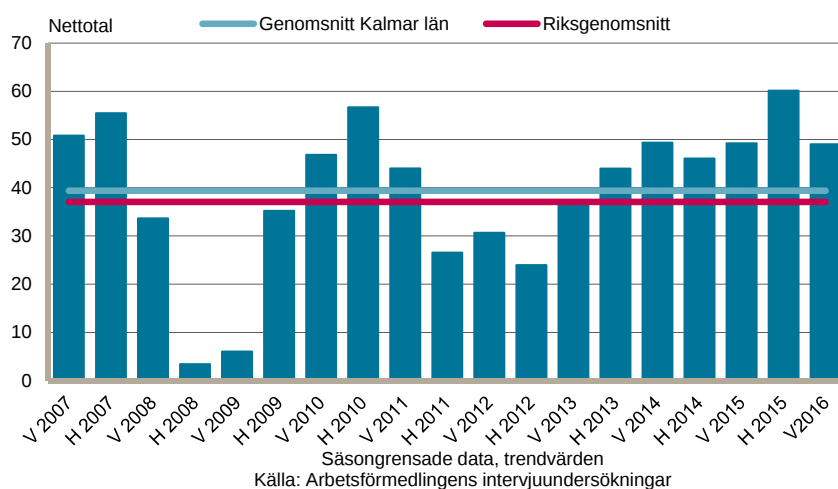
Starka förväntningar i privat tjänstesektor mattas av mot slutet av 2017

I Arbetsförmedlingens undersökningar är det vanligtvis den privata tjänstesektorn som uppvisar de mest positiva efterfrågebedömningarna och så var även fallet i vårens undersökning. Arbetsförmedlingens konjunkturindikator för länets privata tjänstesektor ligger på en fortsatt mycket god nivå även om den fallit med en enhet jämfört med för ett år sedan. Förväntningsläget bland tjänsteföretagen är starkt positivt och efterfrågeförväntningarna

¹⁹ Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

ligger klart över det historiska genomsnittet. Värt att notera är att de senaste mätningarna också legat i nivå med det konjunkturstarka året 2007, vilket indikerar ett mycket starkare läge än normalt. Sett på lite längre sikt avtar dock arbetsgivarnas optimism något och det förväntade efterfrågeläget i sektorn bromsar in. Utvecklingen skiljer sig emellertid åt mellan de olika delbranscherna i Kalmar. De mest positiva branscherna är personliga och kulturella tjänster, handel samt hotell och restaurang där fler än sju av tio arbetsgivare ser en stigande efterfrågeutveckling inom det kommande halvåret. Transportnäringen i länet är den delbransch som har de försiktigaste framtida marknadsbedömningarna.

Förväntningsläget inom privata tjänster för kommande sex månader, Kalmar län, våren 2007-våren 2016

Den starka efterfrågeutvecklingen inom den privata tjänstesektorn är i många fall starkt kopplad till hushållens konsumtionsvilja. Många hushåll i Sverige har under en längre tid haft en relativt god ekonomi med stigande disponibla inkomster. Låga räntor, relativt goda reallöneökningar och jobbskatteavdrag står för en del av förklaringen. Hushållskonsumtionen har dock bromsat in något de senaste två månaderna men trenden är ändå fortsatt svagt positiv.²⁰ Även SCB:s tjänsteproduktionsindex föll för andra månaden i rad i början av året, något som inte hänt sedan 2014. Det var främst datakonsulter, företagstjänster samt utbildningsväsendet som visade på en nedåtgående trend medan handeln, och då i synnerhet motorfordonshandeln, gick starkt framåt.²¹ Ser man till Konjunkturinstitutets framtidsindikatorer för tjänstenäringen så visar de på en närmast oförändrad rörelse för de senaste månaderna. Nivåmässigt ligger dock indikatorn strax över det historiska genomsnittet. Samtliga av delsektorerna i KI:s indikator för handeln rörde sig samtidigt i en klart mer positiv riktning april-mätningen, där handeln med motorfordon också här stack ut och ökade mest. Vad det gäller den sammanlagda konfidensindikatorn för hushållen har den legat under det historiska genomsnittet en längre tid och den föll också med 2,4 enheter i april. En närmare undersökning av indikatorn visar dock att hushållen är betydligt mer optimistiska när det gäller sin egen ekonomi (mikroindex) och uppenbart mer oroliga för den svenska ekonomin i stort (makroindex). Ett antagande som kan göras är att

²⁰ Källa: SCB:s hushållskonsumtionsindikator, 2016

²¹ Källa: SCB:s tjänsteproduktionsindex, 2016

den enskilda individens konsumtionsbenägenhet gällande nuläget och den närmsta framtiden i större utsträckning korrelerar med mikroindexet än makroindexet. Förutsättningarna för att hushållen ska fortsätta sin relativt starka konsumtionstakt under prognosperioden får trots detta betraktas som goda även om de förväntas avta något. Sammantaget är Arbetsförmedlingens bedömning att antalet förvärvsarbetande kommer att öka inom länets privata tjänstesektor fram till slutet av 2017.

Hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster

Drygt 6 procent av länets förvärvsarbetare är verksamma inom dessa två branscher som tillsammans sysselsätter nästan 7 000 personer och där cirka 57 procent är kvinnor. Den genomsnittliga årliga jobbtillväxten har mellan 2007 och 2014 legat på 0,8 procent, vilket är 0,2 procentenheter högre än den genomsnittliga jobbtillväxten för hela den privata tjänstesektorn i länet under samma period.

Branscherna innefattar förutom hotellverksamhet och annan form av tillfällig logi också restaurang- catering- och barverksamhet, kultur, nöjen, skönhetsvård och sport. Branscherna kännetecknas av en relativt låg medelålder och hög personalomsättning, vilket ger möjlighet till jobböppningar och viktiga ingångsjobb för ungdomar. Arbetslösheten är dock hög inom vissa av delbranschernas yrkesgrupper och konkurrensen om de lediga platserna är därför hård. Branschen är till viss del säsongsbetonad, inte minst i länets kuststäder och på Öland, och tim- samt deltidsanställningar är ofta vanliga.

I vårens undersökning framkommer att företagarna inom hotell och restaurangverksamheter har skruvat ner förväntningarna markant gällande den framtida efterfrågan jämfört med vad man sa för ett år sedan, medan arbetsgivarnas bedömningar gällande branschutveckling inom länets personliga och kulturella tjänstesektor legat i det närmsta stilla. Kapacitetsutnyttjandet i branscherna har legat i det närmaste stilla sedan förra våren. Bristtalen har emellertid fallit jämfört med mätningen i våras. Hotell och restaurangverksamheten anger nu att bristen minskat med 13 procentenheter. Nu uppger knappt 13 procent av arbetsgivarna att de upplevt svårigheter vid rekrytering. Yrken som ändå uppges vara svåra att rekrytera till är även denna gång erfarna kockar med specialistkunskaper men även bagare och i viss mån servitörer och sommelier, gärna med erfarenhet och goda säljkunskaper. Man uppger också att det kan vara svårt att under högsäsong få tag i lokalvårdare med gedigen erfarenhet och körkort.

Den samlade bedömningen för länets hotell- och restaurangverksamhet samt personliga och kulturella tjänster är att sysselsättningen kommer att öka fram till 2017.

Handel

Handeln är med sina drygt 10 200 förvärvsarbetande den näst största delbranschen inom den privata tjänstesektorn i Kalmar län och utgör över 13 procent av länets totala sysselsättning. Branschen omfattar detaljhandel, partihandel samt handel med, och reparation av, motorfordon. Handeln påverkas i stor utsträckning av hushållens ekonomiska situation och köpkraft vilket gör den relativt känslig för konjunktursvängningar. Enligt SCB:s indexerade månadsdata över den totala försäljningsvolymen inom svensk detaljhandeln så pekar

starten av 2016 på en uppåtgående trend även om försäljningen tappat fart under de senaste två månaderna.²²

Under vårens undersökning framkommer att länets handelsföretag också känner av en viss inbromsning i efterfrågan då Arbetsförmedlingens konjunkturindikator minskat med 8 enheter jämfört med för ett år sedan. Bedömningarna ligger dock fortfarande på en mycket hög nivå och minskningen bör ses i ljuset av att bedömningen under våren 2015 var mycket stark då mer än sju av tio arbetsgivare fortfarande ser en stigande efterfrågeutveckling under det närmsta halvåret. Den starka framtidsoptimismen får också ett visst genomslag på anställningsplanerna där vårens undersökning pekar på en ökning av antalet anställda under prognosperioden. Även KIs konjunkturbarometer för handeln indikerade under den senaste mätningen på en starkare sysselsättningsutveckling än normalt. För ungdomar och andra som är på väg in på arbetsmarknaden är detta goda nyheter då många ingångsjobb finns inom handeln, även om konkurrensen om varje arbetstillfälle är mycket hård. Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att antalet sysselsatta inom handel bedöms öka under 2016 och 2017.

Finansiell verksamhet och företagstjänster samt information och kommunikation

12 100 personer eller motsvarande 12 procent av samtliga sysselsatta i länet återfinns inom näringsgrenarna finansiell verksamhet och företagstjänster samt information och kommunikation och här sysselsätts något fler män än kvinnor. I branscherna ingår finans- och försäkringsverksamhet, företagstjänster som fastighets- och uthyrningsverksamhet samt data- och IT-konsulter och serviceföretag inom exempelvis ekonomi, teknik och juridik. Många företag säljer också någon form av tjänster till andra företag. Branscherna är alltså starkt kopplade till marknadsutvecklingen inom andra områden och deras efterfrågan på tjänster.

Dessa två näringsgrenar har haft ett kraftigt uppsving under 2000-talet. En snabb teknisk utveckling samt att det blivit vanligare att outsource kringtjänster som lokalvård och bokföring är exempel på faktorer som ligger bakom frammarschen. Sysselsättningsmässigt har de två delbranscherna haft vitt skilda utvecklingskurvor under de senaste åren. Det är inom länets finansiella verksamheter och företagstjänster som sysselsättningen har ökat som mest under senare tid samtidigt som den fallit relativt kraftigt inom branschen information och kommunikation. Mellan åren 2007 och 2014 har den genomsnittliga årliga sysselsättningsförändringen legat på +3,3 procent inom finansiell verksamhet och företagstjänster och -3,3 procent för information och kommunikation. Vårens arbetsgivarundersökning pekar på liknande tendenser vad det gäller hur branscherna bedömer den närmsta framtiden. Nästan 60 procent av arbetsgivarna inom den finansiella verksamheten och företagstjänster ser en stigande efterfrågeutveckling för det kommande halvåret medan motsvarande siffran för företagen inom information och kommunikation ligger på 40 procent. Förväntningarna stärks dock sett på lite längre, då mer än 59 procent av arbetsgivarna väntar sig en ökande efterfrågan under det kommande året.

²² Se SCB:-Indikatorer, nr 4, 3 maj 2016

Sysselsättningsplanerna skiljer sig även fortsättningsvis där företagen inom finansiell verksamhet har mer expansiva anställningsplaner medan företagen inom information och kommunikation bedömer att de kommer att ligga i det närmsta stilla och endast svagt öka antalet anställda under prognosperioden. Även om man ser bakåt i tiden utspelar sig samma mönster då 50 procent av företagen inom finansiell verksamhet och företagstjänster anger att man har fler anställda i nuläget jämfört med för ett år medan det är lika många företag inom information och kommunikation som anger att man minskat antalet anställda som det är som säger att man ökat. Under vårens mätning har den upplevda bristen på kompetens legat i det närmsta stilla jämfört med för ett år sedan. De yrken som eftersöks är bland annat mjukvaru- och systemutvecklare, tekniska konsulter, projektledare, revisorer samt testledare inom IT. Arbetsförmedlingens bedömning är att sysselsättningen i branscherna fortsätter att öka under prognosperioden, främst inom länets finansiella verksamhet och företagstjänster.

Transport

Transportsektorn sysselsätter drygt 3 900 personer, vilket motsvarar nästan 4 procent av arbetstillfällena i länet. Branschen är klart mansdominerad då mer än 82 procent av de sysselsatta är män. Branschen inkluderar passagerar- och godstransporter, drift av terminaler, lager och godshantering samt post- och budverksamhet. Transportsektorn med avseende på godstransporter är helt beroende av andra branscher, främst handel, industri och byggbranschen. Vid en konjunkturuppgång då någon av dessa branscher går bra, ökar följaktligen behovet av transporter.

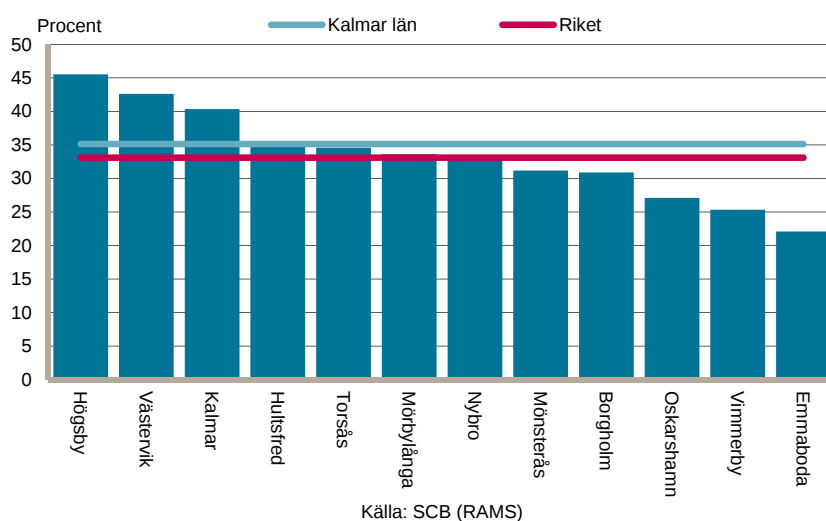
Mellan åren 2007 och 2014 har sysselsättningen i branschen fallit med i genomsnitt 1,9 procent per år. Vårens undersökning visar på en fortsatt dämpad framtidstro där transportsektorn är den bransch som angivit den svagaste marknadsutvecklingen bland de privata tjänsteföretagen. Företagens förväntningar om utvecklingen för de kommande sex månaderna har minskat med sex enheter jämfört med för ett år sedan och nu tror knappt 30 procent av arbetsgivarna på en efterfrågeökning under det närmsta halvåret. En viss oro finns också för hur utvecklingen kommer att arta sig i de övriga, för transportsektorn viktiga, branscherna. Transportnäringen sänker därför sina förväntningar ytterligare sett på lite längre sikt (6-12 månader). Kapacitetsutnyttjandet i branschen har emellertid ökat jämfört med för ett år sedan och nu uppger nästan 69 procent av arbetsgivarna att man kan öka produktionen med som mest tio procent innan man måste anställa fler. En allt större andel av arbetsgivarna (31 procent) räknar också med att utöka antalet anställda under det närmsta året. Det stigande behovet av personal har ännu inte fått bristtalen att öka, då den upplevda bristsituationen i branschen föll med 3 procentenheter jämfört med för ett år sedan. Nu uppger cirka 15 procent av arbetsgivarna att man haft svårt att rekrytera personal med rätt kompetens.

En gryende industri- samt fortsatt stark bygg- och handelskonjunktur förväntas gynna transportbranschen men med bakgrund av resultaten i vårens undersökning bedöms inte sysselsättningen öka nämnvärt under prognosperioden i länets transportnäring.

Offentliga tjänster

Nästan 35 600 personer, eller drygt 35 procent av samtliga sysselsatta i länet, arbetar inom den offentliga verksamheten. Sektorn omfattar utbildning och forskning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning. Den offentliga sektorn är en klassiskt kvinnodominerad bransch där 78 procent av länets yrkesverksamma är kvinnor. Störst andel sysselsatta inom den offentliga tjänstesektorn har Högsby och Västerviks kommun. Lägst andel sysselsatta har Emmaboda kommun.

Andel förvärvsarbetande²³ inom offentliga tjänster per kommun i Kalmar län 2014

Antalet anställda inom den offentliga sektorn har ökat med 340 personer, eller med ett genomsnitt på 0,1 procent per år, under perioden 2007 till 2014. Bakom oss har vi haft ett par goda år med relativt goda skatteprognoser och överskott i resultaträkningarna. År 2016 och 2017 bedöms dock bli något mer ansträngt i förhållande till behoven, och om kommunerna inte är återhållsamma i sina budgetar riskerar problemen att bli än värre kommande år. Den svenska konjunkturen som helhet är emellertid stark och sysselsättning och skatteunderlag förväntas växa, men stora demografiska förändringar samt en hög invandring gör att landstingens och kommunernas behov och därmed kostnader ökar mer. En av de mer ansatta verksamheterna, som på många håll i länet dras med underskott, är äldreomsorgen. Med en befolkningspyramid där den inrikes födda delen av befolkningen i länet tenderar att bli allt mer "topptung" så bedöms behoven av omsorg och äldreomsorg öka kraftigt framöver. Den senaste tidens stor migrationsflöden ställer också krav på väl fungerande utbildningsverksamhet, administrativa system och infrastrukturer. Samtidigt som kraven alltså ökar och personalbehoven stiger så uppger nu nästan mer än två av tre (62 procent) arbetsgivare inom den offentliga tjänstesektorn att man upplevt en arbetskraftsbrist vid rekryteringar de senaste sex månaderna.²⁴

²³ Avser förvärvsarbetande dagbefolkning, 16-64 år.

²⁴ Arbetsförmedlingens arbetsgivarundersökning, våren 2016

Omfattande bristsituationer inom sjukvårds- och utbildningssektorn

Ser man till sjukvården i länet så står den inför ett antal utmaningar. Det sker en påtaglig generationsväxling inom sjukvården och regionen räknar med stora pensionsavgångar inom den närmsta framtiden. Bedömningen är dock att det blir svårt men att man kommer att lyckas med att ersättningsrekrytera till dessa tjänster och i den mån det finns utrymme också utöka verksamheterna. Just nu är det dock mycket svårt att hitta personer till dessa tjänster och man tittar även utomlands för att hitta kompetens. Bristen gäller företrädesvis läkare, specialistsjuksköterskor, psykologer och medicinska sekreterare men även grundutbildade sjuksköterskor i viss mån. Den mycket svåra situationen med att hitta personal till nyckelpositioner har också fått hyrkostnaderna för sjukvårdspersonalen i regionen att öka kraftigt under senaste åren. Efterfrågan på vårdpersonal inom vård och omsorgssektorn förväntas också att stiga under en längre tid framöver i och med att länets befolkning blir allt äldre. Det kommer även öka behovet av hälso- och sjukvård i länet. Inom vård och omsorgssektorn är emellertid inte bristsituationen lika stor som inom den öppna och slutna sjukvården. Bland många yrken råder det här istället en balans eller till och med ett överskottsförhållande mellan utbud och efterfrågan på personal. Bristen ökar dock inom vissa av yrkena i takt med att demografin förändras och det förekommer redan nu en viss brist på undersköterskor som har yrkeserfarenhet. Arbetsförmedlingen bedömning från i höstas ligger kvar och antalet sysselsatta inom sjukvården förväntas alltså att öka under prognosperioden förutsatt att man hittar rätt personal och lyckas med rekryteringarna.

Ser man till utbildningssektorn så är den nästan helt uteslutande styrd av demografin och inom skola och barnomsorg så är kommunerna den absolut största arbetsgivaren. Ökade barnkullar i de lägre åldrarna i länet har fått barnomsorgsverksamheten att växa på flera håll och bristen på utbildade förskollärare är nu mycket stor, speciellt i kranskommunerna. Demografiska förändringar och en ökad inflyttning i form av en hög invandring kommer också att öka trycket på grundskolan i länet. Redan nu uppger man att det finns en efterfrågan på grundskollärare som inte kan mötas. En delförklaring till detta kan vara införandet av lärarlegitimationen, vilket påverkat tillgången på behöriga lärare. Specialpedagoger samt matematik- och naturkunskapslärare är exempel på yrkesgrupper som angetts som svåra att rekrytera. Behovet av lärare kommer bli betydligt mer påtagligt även inom gymnasieverksamheten i framtiden och här anges behöriga yrkes- samt vård- och omsorgslärare som svåra att rekrytera. I och med det stora inflödet av asylsökande under hösten har även behovet av specialpedagoger men framför allt SFI-lärare och lärare med svenska som andra språk skjutit i höjden och bristen av personer med dessa kompetenser anges nu vara mycket hög.

Sammantaget bedömer Arbetsförmedlingen att antalet sysselsatta inom den offentliga tjänstesektorn kommer att öka fram till 2017, i takt med att behoven ökar, där tyngdpunkten av sysselsättningsökningen sker under 2016.

Matchningsläget på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen har en viktig uppgift att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas behov. En väl fungerande matchning på arbetsmarknaden är en förutsättning för sysselsättningen i länet ska kunna växa och vara uthållig. Under prognosperioden förväntas dock länets arbetsmarknad bli allt mer tudelad vilket försvårar matchningsuppdraget.

Företagens efterfrågan på arbetskraft förändras över tid och tenderar att vara nära kopplad till det rådande konjunkturläget. Generellt sett gäller att vid en konjunkturförbättring så ökar efterfrågan på arbetskraft samtidigt som antalet lediga resurser på arbetsmarknaden minskar och vice versa. För företagen innebär detta att det i allmänhet är något svårare att hitta efterfrågad kompetens i ett starkare konjunkturläge än i det motsatta förhållandet. Dessa förhållanden blir särskilt tydliga om konjunkturförändringen (positiv eller negativ) håller i sig över en längre tid. Sett på mycket lång sikt bestäms bristen respektive överskottet av arbetskraft också utav en mängd andra faktorer så som exempelvis demografi, arbetskraftsdeltagande och utbildningsnivå.

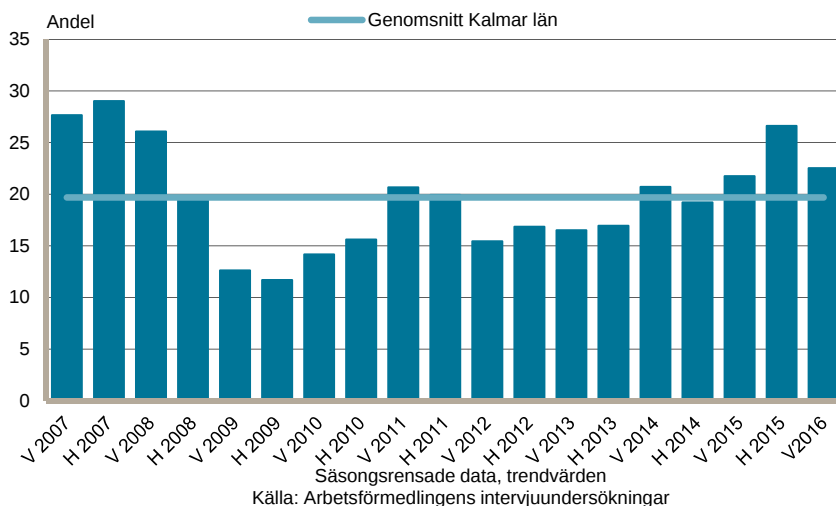
Efterfrågan på arbetskraft förväntas vara fortsatt god under kommande år i Kalmar län. I vårens undersökning som Arbetsförmedlingen genomförde har länets bristtal inom det privata näringslivet minskat något jämfört med för ett halvår sedan medan bristen inom länets offentliga tjänstesektor fortsatt att stiga och ligger nu på rekordhög nivå.

Bristen på arbetskraft föll tillbaka inom privata näringslivet

I vårens undersökning uppgav nästan 23 procent av arbetsgivarna inom det privata näringslivet i Kalmar län att de upplevt brist på arbetskraft vid rekrytering under de senaste sex månaderna. Det är en ökning med 1 procentenhet jämfört med för ett år sedan men en minskning 4 procentenheter jämfört med undersökningen i höstas. Bedömningarna ligger dock fortfarande över det historiska genomsnittet för länet vilket indikerar att det är något svårare än normalt att hitta den kompetens man söker.²⁵ Mycket pekar på att bristen kommer ligga kvar på dessa nivåer eller tillta under kommande år. Det sammanhänger med stigande sysselsättning och fortsatt stora behov av ersättningsrekrytering. Konjunkturläget har också varit relativt gott under de senaste åren och bland den kvalificerade arbetskraften har arbetslösheten minskat stadigt.

²⁵ Det historiska genomsnittet (19,7 procent) motsvarar medelvärdet av varje höst- respektive vårmätning från och med våren 2007 – våren 2016. Säsongsrensade data

Brist på arbetskraft i Kalmar län, privata arbetsgivare, våren 2007 - våren 2016

Trots att rekryteringsproblemen har legat över det historiska genomsnittet under de tre senaste mätningarna så bör länets bristsiffror inte kopplas ihop med att det råder en generell brist på arbetskraft. Att den lediga arbetskraftens kunskaper inte matchar de krav som ställs av arbetsmarknaden bekräftar i viss mån tidigare nämnda tudelning av länets arbetsmarknad och pekar således mer på en kompetensbrist än en arbetskraftsbrist. Inom många områden där arbetsgivarna efterfrågar personer med högre utbildning och erfarenhet tenderar bristen dessutom att vara hög oavsett konjunkturläge, vilket kan tyda på att bristen är av en mer strukturell karaktär. Lyckas inte rekryteringar av personal med nyckelkompetenser till länet, finns risk för att detta i förlängningen kan få negativa effekter för länets totala sysselsättning och tillväxt och i förlängningen även för välfärden.

Det är förhållandevis stor variation i hur bristen upplevs mellan länets olika näringsgrenar. I vårens undersökning är det arbetsgivarna inom den privata utbildningssektorn samt vård och omsorgsnäringslivet i länet som angett de största bristtalerna (80 respektive 54 procent). Länets byggverksamhet och industri redovisar också relativt höga bristtal. Många av bristyrkena i de ovan nämnda branscherna kännetecknas av att de antingen kräver gedigen yrkeserfarenhet samt hantverksskicklighet eller en längre eftergymnasial utbildning. Lägst bristtal anger arbetsgivarna inom jord- och skogsbruk samt inom handeln.²⁶

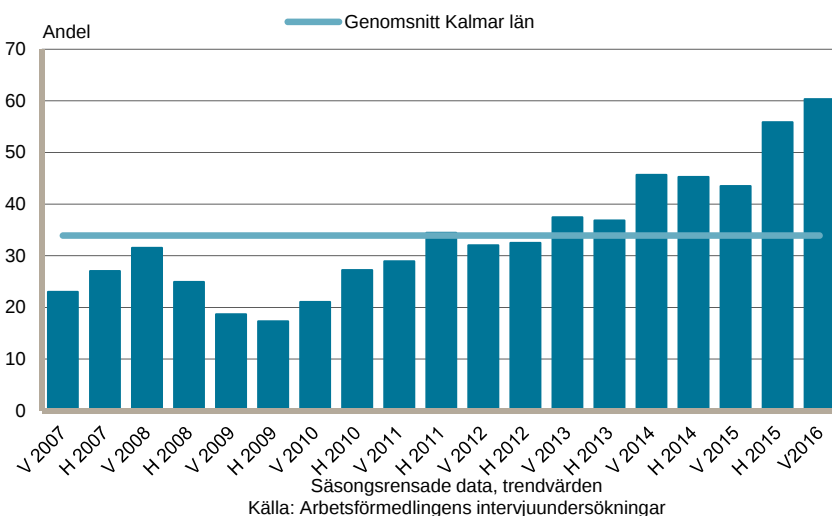
Problematiserande och ihållande hög brist inom offentlig tjänstesektor

Den offentliga sektorns bristsituation har legat på en mycket hög nivå under de två senaste åren. Bristtalen för de offentliga verksamheterna har dessutom ökat kraftigt under de två senaste undersökningarna och nu uppger drygt 60 procent av arbetsgivarna inom den offentliga tjänstesektorn att de upplevt brist vid rekrytering de senaste sex månaderna. Det är 3 procentenheter lägre än i riket men hela 27 procentenheter över det historiska genomsnittet för länet. Den senaste tidens höga bristtal är ingen engångsföreteelse utan snarare

²⁶ Se respektive branschavsnitt under kapitlet Näringsgrenar för en mer detaljerad information om vilka yrken och kompetenser som efterfrågas.

ett tillstånd som tenderar att upprepas. Länets offentliga tjänstesektor har inte heller redovisat så här höga bristnivåer under den senaste 10-årsperioden. Det tyder på ett stort rekryteringsbehov inom länets offentliga verksamheter men pekar också på att det föreligger ett underliggande problem med att attrahera den kvalificerade arbetskraften till delar av länet. En orsak till svårigheterna att hitta personal inom den offentliga tjänstesektorn är att bristen allt som oftast berör yrken som ställer krav på lång eftergymnasial utbildning. En annan bidragande orsak till att bristtalen är höga inom många verksamhetsområden är den generationsväxling som sker på flera platser inom regionen. Inom en rad yrken i offentlig sektor kommer en åldrande personalstyrka i kombination med att det utbildas för få inom yrket medföra att arbetsgivarna får det fortsatt mycket svårt att fylla kommande vakanser. Exempel på yrken som är svårare att rekrytera till är bland annat specialistsjuksköterskor, allmän- och specialistläkare, förskollärare och specialpedagoger men även undersköterskor. De offentliga arbetsgivarna upplever också svårigheter med att få tag på IT-personal och erfarna upphandlare. I och med de stora flyktingströmmarna är det också mycket svårt att hitta SFI-lärare eller lärare med svenska som andraspråk för att täcka länets allt snabbare växande behov. Yrken som de offentliga arbetsgivarna har lättare att rekrytera till är vårdbiträden, barnskötare och personliga assistenter.

Brist på arbetskraft i Kalmar län, offentliga arbetsgivare, våren 2007 - våren 2016

Befolkning och arbetskraft

Arbetskraften i länet består av de människor som står till arbetsmarknadens förfogande. De kan arbeta eller vara arbetslösa. Storleken på arbetskraften påverkas främst av befolkningsutvecklingen. Andra faktorer som påverkar arbetskraftsutvecklingen är hur många som väljer att studera, sjuktal, ohälsotal, och hur många som av andra orsaker inte tillhör arbetskraften, till exempel föräldralediga.

Befolkningsutvecklingen

Antalet människor som bor i Kalmar har minskat sedan 2007 men utvecklingen stannade av 2014 och nu ökar åter befolkningen i Kalmar län. De senare åren är den främsta anledningen inflyttning från andra länder, en utveckling som kraftigt har accelererat det senaste året. Det stora antalet asylsökande kan inte räknas till befolkningen förrän de har fått ett uppehållstillstånd och en kommunplacering och det kan dröja upp till två år. Inte heller räknas EU-migranterna in i befolkningen, eller i arbetskraften. Det är med andra ord skillnad på hur många människor som ingår i länets befolkning och hur många människor som uppehåller sig i länet.

Den svenskfödda befolkningen i ålder 16-64 år har minskat i Kalmar sedan 2006. Den svenskfödda befolkningen 0-15 år minskade fram till 2011 men ökar nu. Den svenskfödda befolkningen äldre än 65 år ökar men med minskad tillväxttakt eftersom den stora puckeln av 40-talister redan har inträtt i åldersgruppen. Sammantaget medför det här att hos den svenskfödda befolkningen ökar antalet människor i de åldersgrupper som inte står till arbetsmarknadens förfogande samtidigt som den grupp som kan arbeta minskar. Det medför stora påfrestningar för samhället eftersom skatteunderlaget minskar samtidigt som behoven av utbildning, vård och omsorg ökar. Detta skulle vara scenariot om vi inte skulle ha inflyttning till länet, främst från andra länder. Den utrikesfödda befolkningen började öka kraftigt i länet omkring år 2013 och tillväxttakten bedöms öka under 2016-17 för att sedan avta igen. Det medför att befolkningen som helhet har kunnat öka sedan 2014 i åldersgruppen 16-64 år. Dock är inte tillväxttakten lika stor som i åldersgrupperna 0-15 år och äldre än 65 år. Eftersom antalet personer i åldersgruppen 60-64 år minskar så minskar också utflödet från arbetskraften till pension framöver, samtidigt som tillskotten från yngre generationer och från inflyttning kommer att öka. Sammantaget bedöms befolkningen i arbetsför ålder öka med ca 400-1000 personer per år 2016 och 2017 för att sedan anta en lugnare tillväxttakt.

Antalet personer i arbetskraften ökar

Även om antalet personer i arbetsför ålder ökar så ökar nödvändigtvis inte antalet personer som står till arbetsmarknadens förfogande. En del personer studerar, en del är sjuka eller av andra anledningar väljer att inte arbeta. Den grupp som förstärker befolkningen i arbetsför ålder framöver är en grupp med historiskt lågt arbetskraftsdeltagande. Tack vare

att Arbetsförmedlingen har Etableringsuppdraget kommer de nyanlända snabbare in i arbetskraften än tidigare.

I Kalmar är det fler som pendlar ut från länet till ett arbete än som pendlar in till länet. Det betyder att det finns en arbetskraftsreserv i den egna befolkningen. Bedömningen är att något fler av de som bor i Kalmar kommer att kunna arbeta i det egna länet än tidigare.

När det är stor efterfrågan på arbetskraft är det fler som väljer att träda in i arbetskraften än vid en lågkonjunktur. Därför minskar inte arbetskraften bland svenskfödda med samma takt som antalet svenskfödda personer i befolkningen i åldersgruppen 16-64 år. Arbetskraften som helhet bedöms öka med 400-900 personer per år 2016-2017.

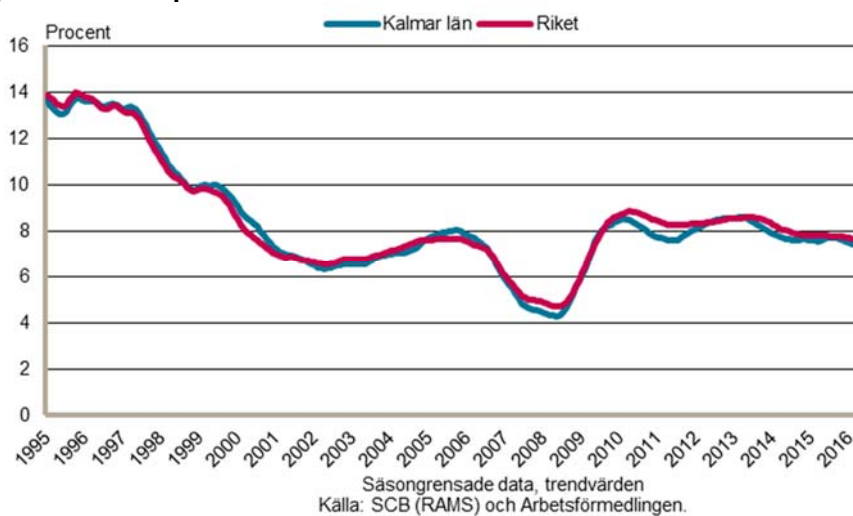
Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen

Arbetslöshetens utveckling

I diagrammet nedan redovisas den totala arbetslösheten i procent av den registerbaserade arbetskraften för Kalmar län och riket. Kurvorna följer varandra nära nog exakt för hela perioden. Ett visst gap kom under åren närmast efter finanskrisen då arbetslösheten sjönk snabbare i länet jämfört med riket. Under de något svagare åren 2012-2013 steg arbetslösheten mer i Kalmar och länet hakade på rikskurvan igen. Under de senaste två åren har arbetslösheten minskat svagt i både länet och riket.

De något större skiftningarna beror i huvudsak på att länet har en högre konjunkturkänslighet än riket. Länet har en hög sysselsättningsandel inom industrin som sysselsätter 20,8 procent av samtliga sysselsatta. Det kan jämföras med rikets andel på 13,5 procent. Länet har en av landets högsta sysselsättningar inom industrin. På omvänt sätt är tjänstenäringsarna underrepresenterade i länet och inom privata tjänster är länets andel 32,8 procent som kan jämföras med rikets andel på 44,1 procent. Tjänstenäringsarna är oftast mindre känsliga för konjunkturskiftet jämfört med industrisektor.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft, Kalmar län januari 1995-april 2016

Över en längre period förändras näringslivet i både Kalmar och riket från industri till tjänstedominerande näringar. Det är en förändring som går långsammare i länet jämfört med landets större städer och universitetsstäder där branschspridning och diversifiering är större. I residensstaden Kalmar är förutsättningarna goda för en ökad jobbtillväxt inom olika tjänstenäringsmen hela länet har inte samma möjligheter att uppnå denna förändring på motsvarande sett.

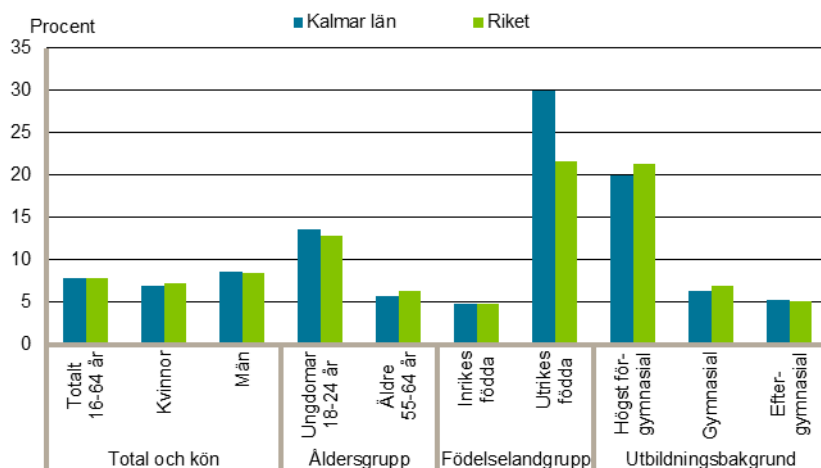
Arbetslöshetens sammansättning

I diagrammet nedan redovisas den totala arbetslösheten för olika grupper av arbetslösa i länet och för riket som helhet. I bilaga 3 finns en motsvarande redovisning för varje kommun i länet.

Av diagrammet framgår att andelen arbetslösa av arbetskraften i Kalmar är påfallande lika med riksgenomsnitt även för olika grupper av arbetslösa. Det är bara inom gruppen utrikesfödda som skillnaden är markant.

Jämfört med samma period för ett år sedan har arbetslösheten minskat mest bland ungdomar och bland personer med gymnasieutbildning. Ungdomarna har gynnats både av konjunkturläget och av de senaste årens omfattande pensionsavgångar från arbetsmarknaden. Under de senaste tre åren har antalet arbetslösa ungdomar minskat från 2 740 personer till 1 580 personer. Det motsvarar en minskning med 42 procent.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft för respektive grupp, genomsnitt av kv 4 2015 och kv 1 2016, Kalmar län

Källa: SCB (RAMS) och Arbetsförmedlingen

Bland utrikesfödda är skillnaden mot riksandelen nästan 10 procentenheter. Den höga arbetslösheten bland de senare beror bland annat på att länet tagit emot många nyanlända under senare år som även medfört anhöriginvandring. Arbetsförmedlingens samordnande ansvar för etableringsinsatser medför ofta en tidig inskrivning på Arbetsförmedlingen av nyanlända. Enligt nuvarande regelverk kan detta ske när man fått ett eget boende i någon kommun. På mindre orter där det finns anläggningsboende, och en tillgång på lediga lägenheter, kan därför arbetslösheten bli mycket hög bland utrikesfödda. För länets del gäller det exempelvis Hultsfred och Högsby.

Det är stora skillnader på arbetslöshetens nivå inom länet. På Öland och i de kustnära kommuner är arbetslösheten oftast lägre än riksgenomsnittet och den är oftast högre i inlandskommuner som tidigare haft en hög sysselsättning inom tillverkningsindustrin. För respektive kommuns arbetslöshetsstruktur, se bilaga 3.

Konjunkturläget gynnar länets ungdomar

I alla åldrar har arbetslösheten minskat med 2,3 procent under det senaste året och bland ungdomar är minskningen 18,7 procent. 1 580 ungdomar i åldrarna 18-24 år var arbetslösa i slutet av april 2016. Det var 650 färre jämfört med april 2014.

Det motsvarade en relativ arbetslöshet på 12,0 procent som kan jämföras med 11,6 procent i hela landet. Endast sex andra län hade en lägre ungdomsarbetslöshet än Kalmar. Bland länets unga kvinnor var arbetslösheten 9,9 procent mot 13,8 procent bland unga män. Det ska påpekas att den relativa arbetslösheten mäts mot den registerbaserade arbetskraften 18-24 år. Det vill säga det antalet ungdomar som antingen är sysselsatta eller arbetslösa.

Länets ungdomsarbetslöshet än numera i paritet med riksgenomsnittet men för några år sedan var den klart högre än riket. Men det är stora variationer mellan nivåerna under sommaren jämfört med vintern och det sammanhänger med turismen som skapar många arbetstillfällen under säsongen. Under 2015 skiljde det 4,3 procentenheter mellan årets högsta respektive lägsta ungdomsarbetslöshet.

Ungdomarna gynnas av det goda konjunkturläget och det inger förhoppningar om en fortsatt sjunkande arbetslöshet under kommande år. Man har även stark draghjälp av generationsväxlingen som påverkar arbetsmarknaden under många år framåt. Ungdomar som har klarat av sina gymnasiestudier har en utbildningsnivå som är gångbar inom många yrken på arbetsmarknaden.

570 unga eller mer än var tredje arbetslös har förgymnasial utbildning som sin högsta utbildningsnivå. Och det är nästan dubbelt så många unga män än kvinnor som saknar gymnasial utbildningsnivå. Folkhögskolesatsningen är en möjlighet för dessa personer att få stöd och motivation för att gå vidare med sin utbildning. Dessvärre är det många ungdomar som inte tar vara på denna möjlighet. Ungdomar som saknar gymnasiekompetens har haft en betydligt sämre utveckling under det senaste året jämfört med övriga ungdomar. Bland de med endast förgymnasial utbildning har arbetslösheten ökat med 2,2 procent under det senaste året och bland övriga unga har arbetslösheten sjunkit med 27 procent.

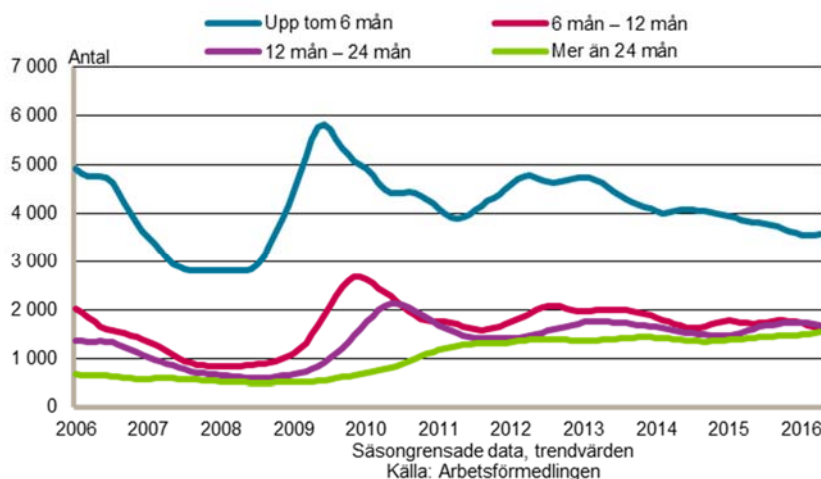
Den högre arbetslösheten bland unga jämfört med andra åldrar beror till stor del på att många saknar erfarenhet och en tydlig yrkesinriktning. Det gör att många ungdomar söker jobb inom samma yrkesområden. Det gäller exempelvis handel, lager, restaurang och städjobb. Många jobbar på tillfälliga anställningar och man går ofta in och ut på olika arbeten. Efter en tid har man fått erfarenhet och referenser och jobbmöjligheterna ökar.

Nästan var fjärde arbetslös har varit inskriven i två år eller längre

Av totalt 8 400 arbetslösa under april 2016 hade 3 570 personer eller 42 procent varit inskrivna på Arbetsförmedlingen i högst sex månader. Det är bland de korttidsinskrivna som arbetslösheten får de största svängningarna i takt med skiftande konjunkturlägen på arbetsmarknaden. Under finanskrisen ökade arbetslösheten med 3 000 personer bland de korttidsarbetslösa och under återhämtningen 2010-2011 föll arbetslösheten i gruppen med 2 000 personer. Det är också i den gruppen som arbetslösheten minskat mest under det senaste året

Bland personer med tolv månaders inskrivningstid eller längre har arbetslösheten ökat under det senaste året. Ökningen har varit störst bland dem med längst inskrivningstid, det vill säga två år eller längre. 1 560 personer har varit inskrivna som arbetslösa under två år eller längre.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år efter inskrivningstid, Kalmar län, januari 2006-april 2016

Många av dem som skriver in sig på Arbetsförmedlingen och har svårt att få arbete får efterhand allt längre inskrivningstider. Man ingår inledningsvis i den blå kurvan. Därefter den röda och slutligen den gröna kurvan. Långa tider i arbetslöshet är ett tecken på att man har svårt att få arbete och att man behöver ett ökat stöd för att få arbete. Arbetsförmedlingen har ett tydligt uppdrag i att stödja personer med långa inskrivningstider.

Antalet personer med utsatt ställning har ökat

Inslagen av grupper med utsatt ställning på arbetsmarknaden²⁷ bland de totalt inskrivna arbetslösa ökade kraftigt under lågkonjunkturen 2009. Den har därefter fått ytterligare tillskott genom sjukförsäkringsreformen och en ökad mottagning av utomeuropeiskt födda.

Under våren 2010 uppgick andelen med utsatt ställning till 49 procent av samtliga arbetslösa. Fram till och med våren 2016 stiger gruppernas andel till 74 procent i länet. Den höga andelen är också ett resultat av att arbetslösheten fallit kraftigt bland gruppen övriga arbetslösa.

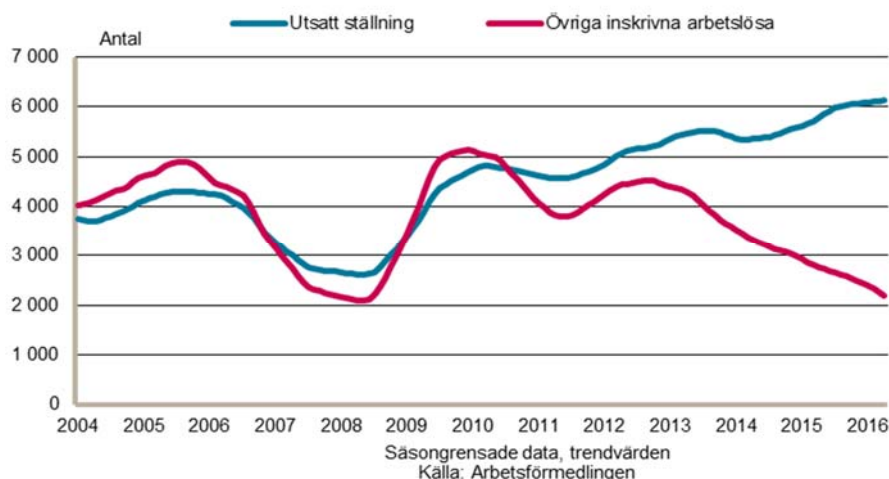
Utvecklingen har medfört en kraftig förändring av arbetslöshetens sammansättning. I kombination med uppdraget att prioritera arbetet mot de som står längst från arbetsmarknaden så har Arbetsförmedlingens arbete fått ändra fokus. Denna förändring är också en förutsättning för att många av personerna med utsatt ställning ska komma i arbete och lämna ett försörjningsstöd. I riket som helhet uppgick andelen med utsatt ställning till 70 procent.

²⁷ I grupperna med utsatt ställning ingår personer med högst förgymnasial utbildning, utomeuropeiskt födda, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt äldre 55-64 år.

Till skillnad mot gruppen övriga inskrivna arbetslösa så minskade arbetslösheten mycket lite bland grupper med utsatt ställning under konjunkturförstärkningen 2010-2011. Sedan vintern 2011 har kurvan för dessa grupper fortsatt att stiga även om man kan notera en svag minskning under våren-sommaren 2014. Bland gruppen övriga inskrivna arbetslösa har arbetslösheten fortsatt falla sedan år 2013 och tangerar nu arbetslösheten före finanskrisen.

6 100 personer räknades i april 2016 till grupper med utsatt ställning i länet. I gruppen övriga inskrivna arbetslösa uppgick antalet till 2 200 personer. Trots ett bra konjunkturläge under prognosperioden väntas ändå antalet personer med utsatt ställning på arbetsmarknaden att stiga och förbli stort.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år med utsatt ställning på arbetsmarknaden och övriga inskrivna arbetslösa. Kalmar län, januari 2004 – april 2016.

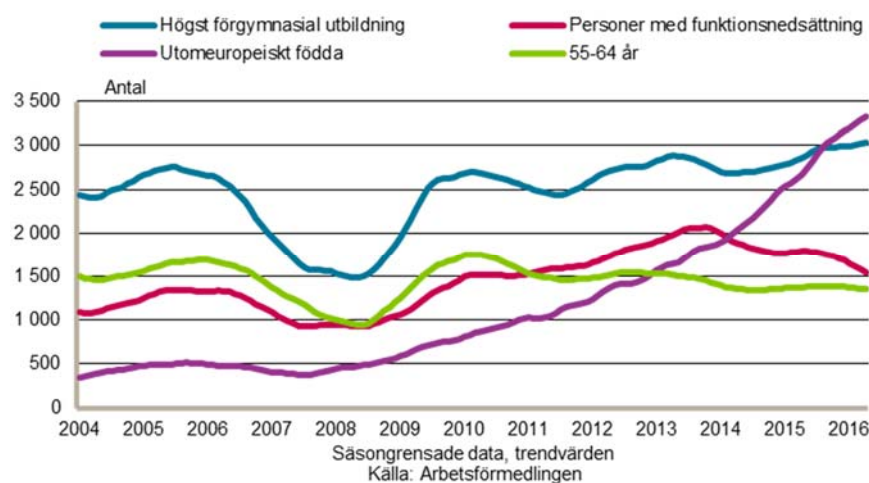
Ökad arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda

I såväl Kalmar län som riket i helhet har asylmottagandet varit stor under de senaste åren och det största tillskottet till arbetskraften har kommit genom asylsökande från länder utanför Europa. Arbetsförmedlingens huvudansvar för etableringsreformen medför oftast en tidig kartläggning och när den asylsökande har ett eget boende kan man bli inskriven på Arbetsförmedlingen. Man kan därmed se att det finns ett tydligt samband mellan antalet asylsökande och arbetslöshetens utveckling bland utomeuropeiskt födda. Under de senaste två åren har antalet arbetslösa bland utomeuropeiskt födda stigit från 2 000 personer till 3 300 personer i länet.

50 procent av de arbetslösa utomeuropeiskt födda i länet har en utbildningsnivå som minst motsvarar gymnasieutbildning. Resterande personer i gruppen har låg utbildningsnivå och det medför att de har en problematisk situation på arbetsmarknaden. Det visar samtidigt på mycket stora behov av grundläggande utbildningsinsatser för att senare kunna gå vidare med yrkesutbildning. Det är den korta utbildningen som är det stora problemet och som även är ett problem för inrikes födda med kort utbildning.

2 300 personer i länet var inskrivna i etableringen under våren 2016. Det är ett betydligt mindre antal jämfört med den totala arbetslösheten bland utomeuropeiskt födda. Det beror bland annat på att inskrivningstiden i etableringen är max två år och att inte alla har behov av de insatser som kan erbjudas inom etableringen. Under de senaste åren har utbildningsnivån bland de som deltar i etableringen förändrats. Andelen med högst förgymnasial utbildningsnivå inom etableringen har fallit under 50 procent. Man ser motsvarande ökning bland personer med gymnasial eller eftergymnasial utbildningsnivå. Den förändring som sker inom etableringen får dock ett litet genomslag inom hela gruppen utomeuropeiskt födda. Problemen för personer med låg utbildningsnivå blir därför fortsatt mycket stora.

Inskrivna arbetslösa 16-64 år fördelade på enskilda grupper, Kalmar län. Januari 2004-april 2016. Observera att en person kan ingå i flera grupper

3 100 personer av samtliga arbetslösa i länet har högst förgymnasial utbildningsnivå. Det motsvarar 37 procent av samtliga arbetslösa i länet. I riket som helhet var motsvarande andel 33 procent. Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har betydligt svårare än personer med högre utbildning att snabbt få ett arbete. Man har också en svag grund för olika former av vidareutbildning. Inte sällan återfinns personer med låg utbildningsnivå bland de grupper som redovisas i diagrammet ovan och det är utvecklingen bland dessa som i hög grad påverkar kurvan för arbetslösheten bland personer med högst förgymnasial utbildningsnivå.

Bland personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga har arbetslösheten sjunkit med fler än 500 personer under de senaste åren. Det beror till stor del på ett minskat inflöde av arbetslösa inom dessa grupper. Det samma gäller åldersgruppen 55-64 år där arbetslösheten i stort sett varit oförändrad under de senaste åren.

Utmaningar på länets arbetsmarknad

Rapporten belyser länets situation och utveckling utifrån perspektivet arbetsmarknad och arbetskraftsförsörjning. Rapporten är i huvudsak problemorienterad i syfte att uppmärksamma olika aktörer på gemensamma problem som måste mötas för att arbetskraftsförsörjningen och matchningen mot de lediga jobben ska fungera så bra som möjligt. Det är viktiga förutsättningar för tillväxt och ökad sysselsättning under kommande år.

Nedanstående punkter ska ses som en sammanfattning av vårens arbetsmarknadsanalys för Kalmar län.

- Under lång tid har länet haft en minskande befolkning men under de senaste fyra åren har den totala folkmängden i länet ökat med 4 600 personer. Bland utrikes födda ökade befolkningen med 6 500 personer under samma period.
- Tillskottet av utrikes födda i länet gör att antalet personer i arbetskraften ökar i stället för att minska och därmed kan basen för skatteunderlaget utökas.
- Under åren 2010-2014 har antalet sysselsatta ökat med 1 700 personer i länet. Bland inrikes födda minskade antalet sysselsatta med 500 personer och bland utrikes födda ökade antalet sysselsatta med 2 200 personer. Det ger en tydlig bild av var potentialen för kommande års sysselsättningsutveckling finns.
- Antalet sysselsatta stiger både under 2016 och 2017. Ett stabilt sysselsättningsläge inom industrin gör att ökningar inom andra branscher får ett tydligare genomslag på den totala sysselsättningen.
- I förhållande till kommande års behov så byggs det för lite bostäder i länet. En väl fungerande bostadsmarknad är viktig för utveckling och tillväxt och för att attrahera nya invånare.
- Den äldre befolkningen ökar i länet och efterfrågan på servicenära boenden ökar. Det påverkar också behoven av tjänster inom hälso-sjukvård och vård-omsorg.
- Validering, utbildning, praktik och andra kompetenshöjande insatser är viktiga för allt större grupper av arbetslösa som har svårt att få arbete. Det gäller särskilt för de nyanlända som kommer från länder utanför Europa. Länet har totalt sett en förhållandevis låg arbetslöshet men en hög andel av de arbetslösa behöver stöd för att få arbete.
- Alla frågor som berör utbildning är viktiga för länet. 3 100 personer eller 37 procent av de arbetslösa har grundskola som sin högsta utbildningsnivå. Det är ofta otillräcklig grund för att matchas mot de lediga jobben.
- Avhoppet från gymnasieskolan behöver minska. Ungdomar som lämnar gymnasiet med ofullständiga betyg har svårare att få jobb och kan inte komma vidare med eftergymnasiala studier. Fler behöver gå vidare till olika former av eftergymnasial utbildning.

- Bristen på arbetskraft är oroväckande hög bland flertalet offentliga verksamheter i länet. Om det redan nu är problematiskt, så blir det än värre framöver.

Bilagor

Bilaga 1. Metod och urval

Historia och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet. Samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Sedan dess har intervjuformuläret utvecklats och antalet frågor har blivit fler.

Syftet med prognosarbetet är att ge Arbetsförmedlingen detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stödjer på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Det sammanställda materialet är också ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Arbetsförmedlingen publicerar en nationell och 21 regionala prognoser två gånger per år, i juni och december.

Metod och undersökningens genomförande

Arbetsförmedlingens prognoser baseras på intervjuer med ett mycket stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas genom samtal med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon. Motivet till detta arbetssätt är att den ansvarige arbetsförmedlaren ska ha möjlighet att ställa följdfrågor, bland annat för att minska risken för missförstånd kring frågornas syfte och innehåll.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömningar om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagens kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen för sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste källan till prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även med hjälp av annan statistik och med hänsyn till andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Urval och svarsfrekvenser

Urvalet av privata arbetsställen²⁸ dras från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 innehåller urvalet endast arbetsställen med fem eller fler anställda. För arbetsställen med minst 100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är

²⁸ Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

stratifierat utifrån näringsgren, arbetsställets storlek och län. Samma urval används normalt vid två prognostillfällen innan det byts ut.

För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den senaste undersökningen ingick 390 arbetsställen inom det privata näringslivet i Kalmar län och svarsfrekvensen blev 77,1 procent. Det sker även intervjuer med representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting samt med ett antal statliga arbetsgivare. I den senaste undersökningen ingick 103 offentliga arbetsgivare i urvalet i Kalmar län och svarsfrekvensen uppgick till 94,3 procent.

Bilaga 2. Definitioner

Arbetsförmedlingens konjunkturindikator för näringslivet

Arbetsförmedlingens konjunkturindikator visar arbetsgivarnas bedömningar av hur efterfrågeläget kommer att utvecklas under de kommande 6 månaderna. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för det privata näringslivet. Värdet 100 motsvarar det historiska genomsnittet, och indikerar därmed ett normalt förväntningsläge. Värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

Nettotal

Nettotalen är ett mått på arbetsgivarnas förväntningsläge. Talen beräknas som den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan på deras varor och tjänster kommer att öka minus den andel arbetsställen som bedömer att efterfrågan kommer att minska.

Inskrivna arbetslösa

Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik tillhör inte Sveriges officiella statistik. Den officiella arbetslöshetsstatistiken redovisas av Statistiska centralbyrån (SCB) i deras Arbetskraftsundersökning (AKU).

Registerbaserad arbetskraft

Den registerbaserade arbetskraften utgörs av:

1. Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s Registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS).
2. Öppet arbetslösa (inskrivna på Arbetsförmedlingen).
3. Personer i program med aktivitetsstöd (inskrivna på Arbetsförmedlingen).

Den registerbaserade arbetskraften används för att redovisa andelen arbetslösa i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samtliga uppgifter avser åldersgruppen 16-64 år.

Bilaga 3. Arbetslöshetens sammansättning

Inskrivna arbetslösa 16-64 år som andel av registerbaserad arbetskraft i respektive grupp, genomsnitt av kv 4 2015 och kv 1 2016, Kalmar län.

Kommun	Totalt 16-64 år	Kvin- nor	Män	Unga 18- 24 år	Äldre 55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda	Utbildning		
								Högst för- gymnasial	Gym- nasial	Efter- gymnasia I
Mörbylånga	4,3	3,5	5,1	9,5	4,1	3,4	17,2	9,7	3,9	3,1
Oskarshamn	6,2	6,1	6,2	11,3	4,2	3,8	21,9	16,8	5,1	3,8
Vimmerby	6,6	6,2	7,0	12,8	4,1	4,0	32,8	14,4	4,9	5,8
Borgholm	6,7	5,5	7,7	13,0	4,6	4,6	30,5	14,3	5,3	4,9
Kalmar	7,5	6,7	8,3	12,2	6,1	5,0	25,1	22,3	7,4	4,1
Mönsterås	7,9	7,4	8,2	14,4	4,6	4,6	34,7	19,8	5,8	5,9
Emmaboda	8,2	7,6	8,8	13,9	6,2	5,8	24,2	18,3	5,9	7,1
Västervik	9,0	7,8	10,0	16,1	7,1	6,4	32,2	22,9	7,4	5,7
Torsås	9,4	7,7	10,8	18,4	6,9	6,4	36,8	19,7	6,9	8,9
Nybro	9,5	8,2	10,6	16,7	6,7	5,1	34,9	20,9	6,8	7,6
Hultsfred	11,2	9,7	12,5	13,8	7,1	4,4	44,6	23,3	7,2	11,1
Högsby	12,4	10,9	13,8	23,3	6,9	4,6	46,6	31,8	6,3	11,9
Länet	7,9	7,0	8,7	13,6	5,8	4,9	30,0	20,0	6,4	5,2
Riket	7,9	7,3	8,5	12,9	6,3	4,9	21,7	21,4	7,0	5,1

Källa: SCB (RAMS) och Arbetsförmedlingen

Fakta om prognosen

Arbetsmarknadsutsikterna för Kalmar län är en del av Arbetsförmedlingens prognosarbete.

På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser kan du läsa mer om vårt prognosarbete. Där hittar du även arbetsmarknadsutsikter för alla län och för landet som helhet.

Om du är intresserad av mer information om framtidsutsikterna för ett speciellt yrke rekommenderar vi vår webbapplikation *Yrkeskompassen*. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen. Där beskriver vi jobbmöjligheterna det närmaste året för nära 200 yrken. Dessa yrken täcker tillsammans cirka 80 procent av arbetsmarknaden. För drygt hälften av yrkena bedöms även jobbmöjligheterna under de närmaste fem och tio åren.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna per yrkesområde på riksnivå.

I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

Nästa arbetsmarknadsprognos presenterar vi i december 2016.